

SPORTBELEIDSPLANNING IN VLAANDEREN

Een inhoudelijke en financiële analyse

Jeroen Scheerder
Steven Vos

m.m.v. Kim Pluym

2009

Onderzoek in opdracht van

SPORTBELEIDSPLANNING IN VLAANDEREN

Een inhoudelijke en financiële analyse

Jeroen Scheerder
Steven Vos

m.m.v. Kim Pluym

2009

Een onderzoek in opdracht van het Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid (ISB). In het kader van de beheersovereenkomst die ISB afsloot met de Vlaamse overheid met als doel gemeenten en steden te ondersteunen bij de uitvoering van het decreet Sport voor Allen-beleid.

Beleid & Management in Sport (BMS)

BMS-Rapport 1

*Sportbeleidsplanning in Vlaanderen
Een inhoudelijke en financiële analyse*

Jeroen Scheerder
Steven Vos
m.m.v. Kim Pluym

Dit is het eerste nummer in de reeks BMS-rapporten.

De BMS-rapporten willen een bijdrage leveren aan het sociaal-wetenschappelijke onderzoek naar beleid en management met betrekking tot sport en fysieke activiteit. Deze publicaties zijn een product van de Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement van de K.U.Leuven.

De BMS-rapporten kunnen mits registratie gratis gedownload worden via www.faber.kuleuven.be/BMS.

Vormgeving: J. Scheerder en S. Vos
Verantwoordelijke uitgever: J. Scheerder

Reproductie: K.U.Leuven

© 2009 Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, Faculteit Bewegings- & Revalidatiewetenschappen, K.U.Leuven
Tervuursevest 101, 3001 Leuven (Heverlee)

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, gereproduceerd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Alle rechten voorbehouden.

D/2009/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement

REEDS VERSCHENEN BMS-RAPPORTEN

Nr. 1

Scheerder, J. & Vos, S., m.m.v. Pluym, K. (2009). *Sportbeleidsplanning in Vlaanderen. Een inhoudelijke en financiële analyse* (Beleid & Management in Sport 1). Leuven: KULeuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 2

Vos, S. & Scheerder, J. (2009). *'t Stad sport. Onderzoek naar de sportdeelname en sportbehoeften in de stad Antwerpen* (Beleid & Management in Sport 2). Leuven: KULeuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

INHOUDSTAFEL

Inhoudstafel	v
Woord vooraf	vii
Hoofdstuk 1 Onderzoeksopzet en methode	1
1. Doelstellingen van het onderzoek	1
2. Onderzoeksmethode	2
3. Methodologische kanttekeningen.....	5
4. Assumpties voor het onderzoek	8
5. Besluit.....	9
Hoofdstuk 2 Het lokaal Sport voor Allen-beleid	11
1. Een nieuw decreet voor het gemeentelijk sportbeleid.....	11
2. Kengetallen van het gemeentelijk sportbeleid.....	16
3. Besluit.....	22
Hoofdstuk 3 Analyse van de sportbeleidsplannen.....	23
1. Kwalitatieve analyse van de beleidsplannen	23
2. Globale analyse	25
3. Thematische analyse.....	28
4. Benchmarking	41
5. Besluit.....	43
Hoofdstuk 4 Uitgaven aan sport	45
1. Uitgaven aan sport in 2007.....	45
2. Vergelijking situatie 2007 met prognosecijfers.....	48
3. Subsidiëring door de Vlaamse overheid.....	50
4. Besluit.....	51
Hoofdstuk 5 Synthese	53
1. Situering en opzet van het onderzoek.....	53
2. Voornaamste bevindingen	54
Bibliografische Referentielijst	59
Bijlage 1 – Socio-economisch profiel van de gemeenten	61
Over de auteurs.....	67

WOORD VOORAF

Vanaf 1 januari 2007 ging in Vlaanderen het decreet op het lokale Sport voor Allen-beleid van kracht. In navolging van dit decreet maakten lokale besturen werk van de opmaak van een gemeentelijk sportbeleidsplan. Gemeentebesturen die in het kader van hun sportbeleid aanspraak willen maken op subsidies vanwege de Vlaamse overheid dienen in dit beleidsinstrument een overzicht te geven van hun strategische en operationele doelstellingen voor de periode 2008-2013.

In opdracht van het Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid (ISB) voerde de Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement van de K.U.Leuven eind 2008 een onderzoek uit naar de inhoudelijke en financiële prognoses die Vlaamse gemeenten opgenomen hebben in hun sportbeleidsplan voor de periode 2008-2013. In dit rapport wordt verslag uitgebracht van deze onderzoeksopdracht.

Hoofdstuk 1 gaat uitgebreid in op de methodologie van het onderzoek. De assumpties die ten grondslag liggen aan het onderzoek worden toegelicht en het onderzoeksmateriaal en de steekproef waarop het onderzoek gebaseerd is worden beschreven.

Het tweede hoofdstuk van dit rapport plaatst het decreet op het lokaal Sport voor Allen-beleid in een historisch perspectief en licht de voornaamste krijtlijnen van het decreet toe. Vervolgens worden een aantal (trend)cijfers gepresenteerd met betrekking tot de erkenning en subsidiëring van gemeentebesturen enerzijds en de financiële bestedingen voor sport door Vlaamse gemeenten anderzijds.

In het derde hoofdstuk presenteren we de resultaten van de analyse van de inhoudelijke en financiële prognoses die Vlaamse gemeenten opgenomen hebben in hun sportbeleidsplan voor de periode 2008-2013. Deze prognosecijfers worden vervolgens in hoofdstuk 4 in perspectief geplaatst door ze te relateren aan de werkelijke uitgaven voor sport en lichamelijke opvoeding in 2007.

In het vijfde en laatste hoofdstuk van dit rapport worden tenslotte de voornaamste bevindingen uit het onderzoek samengevat.

HOOFDSTUK 1

ONDERZOEKSOPZET EN METHODE

In wat volgt wordt dieper ingegaan op de doelstellingen en de methodologie van het onderzoek naar de sportbeleidsplanning van gemeenten in Vlaanderen. We geven duiding bij het steekproefkader, de methode op basis waarvan een inhoudelijke en financiële analyse gebeurde van een selectie van sportbeleidsplannen, de methodologische moeilijkheden die verbonden zijn aan een globale analyse op beleidsdocumenten (beleidsplannen) en de assumpties hiervan voor het voorliggende onderzoek.

1. Doelstellingen van het onderzoek

Met dit onderzoek wensen we een wetenschappelijk onderbouwd zicht te krijgen op de inhoudelijke en financiële prognose van Vlaamse gemeenten in de sportbeleidsplannen voor de periode 2008-2013.

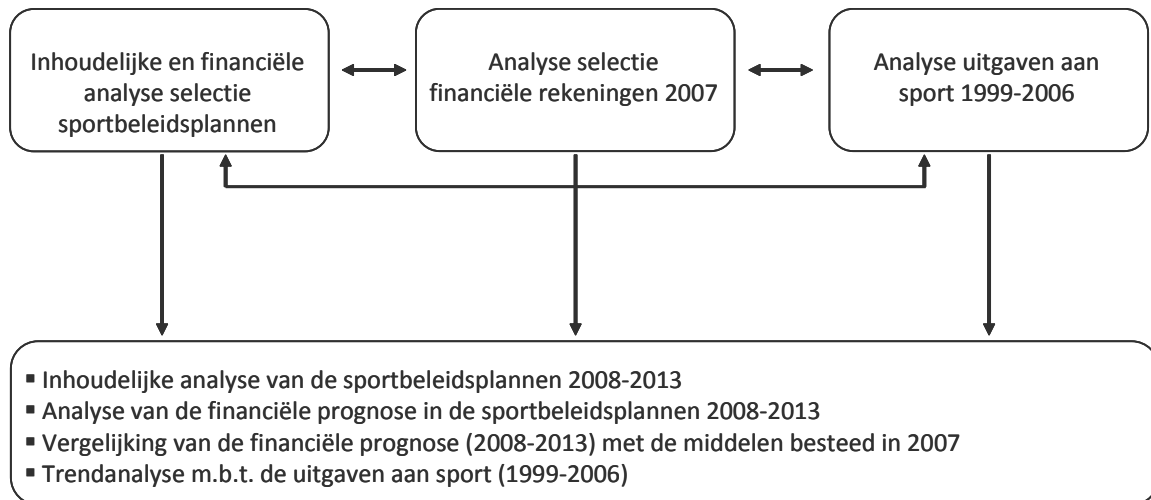
In eerste instantie zal een inhoudelijke, beschrijvende analyse worden gemaakt op het niveau van de strategische en operationele doelstellingen die gemeenten in hun sportbeleidsplan vooropstellen. Deze analyse geeft aan hoeveel strategische en operationele doelstellingen gemeenten gemiddeld opnemen in hun beleidsplanning, hoe deze doelstellingen zich verdelen over de verschillende geselecteerde thema's (cfr. het decreet), of er hierbij verschillen zijn tussen grotere en kleinere gemeenten, gemeenten die begeleid werden bij het uitwerken van hun sportbeleidsplan, enz.

Op basis van bovenstaande analyses zal vervolgens de vraag gesteld worden of de verschillende doelstellingen en acties die de gemeenten onderscheiden ook tot uiting komen in de financiële prognose. Hoeveel middelen voorzien de Vlaamse gemeenten gemiddeld voor de uitvoering van hun sportbeleidsplan, hoe verhoudt dit zich naar de verschillende onderscheiden hoofdstukken, zijn er verschillen tussen gemeenten, enz.

Aangezien er extra middelen werden voorzien voor de uitvoering van het nieuwe decreet lokaal Sport voor Allen-beleid en de lokale besturen er zich toe verbinden om niet minder dan vroeger uit te geven voor sport is een derde doelstelling van het onderzoek nagaan in welke mate er een toename is in de besteding van lokale besturen aan sport. Daartoe zal voor een selectie van gemeenten een vergelijking gemaakt worden tussen de uitgaven aan sport in 2007 enerzijds en de financiële

prognose voor de periode 2008-2013 anderzijds. In figuur 1.1 wordt het onderzoeksopzet grafisch voorgesteld.

Figuur 1.1 Het onderzoeksopzet

2. Onderzoeksmethode

2.1 Het onderzoeksmateriaal

Om de verschillende doelstellingen en de daaraan verbonden onderzoeksvragen te beantwoorden wordt informatie uit drie verschillende bronnen samengebracht.

De kern van de informatie werd verzameld door een grondige analyse van een selectie van sportbeleidsplannen die door de gemeenten werden ingediend eind 2007 bij het Agentschap Bloso. Daarnaast werden voor dezelfde gemeenten de financiële rekeningen voor 2007 onder de loep genomen¹. Een derde en laatste bron is een tijdsreeks (1999-2006) van uitgaven aan sport door gemeenten (gewone plus buitengewone begroting) door gemeenten.²

¹ De sportbeleidsplannen en de financiële verslagen werden door het ISB opgevraagd bij de betreffende gemeenten.

² Deze tijdsreeks werd samengesteld door de Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement. De basisgegevens werden aangeleverd door het Agentschap voor Binnenlands Bestuur van de Vlaamse overheid.

2.2 De steekproeftrekking

De analyse op de sportbeleidsplannen en de financiële rekeningen voor 2007 gebeurde op basis van een aselechte steekproef van 60 gemeenten. Deze steekproef werd getrokken uit een bestand waarin alle 308 Vlaamse gemeenten werden opgedeeld op basis van hun socio-economisch profiel. Voor het toekennen van dit profiel maakten we gebruik van de zogenaamde Dexia-indeling (Dexia, 2007). Daarbij worden zestien verschillende gemeenteprofielen onderscheiden die geclusterd kunnen worden tot zes types van gemeenten. In bijlage 1 wordt een overzicht gegeven van alle Vlaamse gemeenten per provincie, naar profiel en type van gemeente. Een dergelijke typologie bevat 'rijkere' informatie in vergelijking met een indeling van gemeenten die zich beperkt tot de geografische spreiding en het inwonersaantal. Zo wordt in de Dexia-indeling onder meer rekening gehouden met socio-economische, morfologische, demografische, culturele en financiële verschillen tussen gemeenten.

Volgende zes types van gemeenten worden onderscheiden:

(1) Woongemeenten (n=83)

Woongemeenten hebben een inkomensniveau dat boven het regionale gemiddelde zit en hebben een eerder lage centrumfunctie. Ze worden gekenmerkt door een middelgroot inwonersaantal. Dit type van gemeente omvat vier subtypes van gemeenten.

(2) Landelijke gemeenten (n=97)

Deze gemeenten worden gekenmerkt door een lage verstedelijkingsgraad. Drie groepen van gemeenten kunnen ondergebracht worden in deze groep.

(3) Gemeenten met een concentratie van economische activiteit (n=40)

Gemeenten uit deze groep onderscheiden zich voornamelijk van andere gemeenten omwille van hun industriële activiteit. Binnen deze groep kan een onderscheid gemaakt worden tussen landelijke en agrarische gemeenten, verstedelijkte plattelandsgemeenten en steden en agglomeratiegemeenten.

(4) Semistedelijke en agglomeratiegemeenten (n=42)

De groep van semistedelijke en agglomeratiegemeenten bestaat uit (semi)stedelijke gemeenten met een lager gemiddeld inkomen en een lagere graad van economische activiteit.

(5) Centrumgemeenten (n=38)

Centrumgemeenten hebben een grote aantrekkingskracht omwille van hun centrumfunctie. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen middelgrote steden, regionale steden en hoofdsteden.

(6) Toeristische gemeenten (n=8)

Toeristische gemeenten worden voornamelijk gekenmerkt door hun toeristische karakter. De acht gemeenten in deze groep zijn allen kustgemeenten.

De getrokken steekproef van gemeenten is representatief voor het aandeel van de verschillende clusters in de populatie (zie tabel 1.1).

Tabel 1.1 *Indeling van gemeenten op basis van hun socio-economisch profiel. Vergelijking tussen Vlaanderen en de steekproef (in percentages)*

	Vlaanderen (N=308)	steekproef (N=60)
Woongemeenten	26,9	26,1
In landelijke zones	30,1	31,3
In de stadsrand	32,5	31,3
Agglomeratiegemeenten met tertiaire activiteit	20,5	18,8
Residentiële randgemeenten met hoge inkomens	16,9	18,8
Landelijke gemeenten	31,5	30,0
Kleine landbouwgemeenten	27,8	27,8
Erg landelijke gemeenten met sterke vergrijzing	34,0	33,3
Landelijke of verstedelijkte plattelandsgemeenten met sterke demografische groei	38,1	38,9
Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	13,0	13,3
Landelijke en landbouwgemeenten met industriële activiteit	50,0	50,0
Verstedelijkte plattelandsgemeenten met industriële activiteit en demografische groei	30,0	25,0
Steden en agglomeratiegemeenten met een industrieel karakter	20,0	25,0
Semistedelijke of agglomeratiegemeenten	13,6	13,3
Weinig verstedelijkte gemeenten met demografische achteruitgang	50,0	50,0
Sterk verstedelijkte gemeenten met lage inkomens	50,0	50,0
Centrumgemeenten	12,3	13,3
Middelgrote steden	63,2	62,5
Regionale steden	21,1	25,0
Grote en regionale steden – hoofdplaatsen	15,8	12,5
Toeristische gemeenten	2,6	3,3
Kustgemeenten	100,0	100,0
Totaal	100,0	100,0

In onze steekproef werden zowel gemeenten met (N=44) als gemeenten zonder erkenning (N=16) in 2007, op basis van het decreet van 5 april 1995, opgenomen. Dertig van deze gemeenten kregen begeleiding bij de opmaak van hun sportbeleidsplan. In vijf gemeenten nam de sportfunctionaris zelf

de rol van coach op. De overige 25 gemeenten genoten geen begeleiding. Op die manier hebben we getracht om een zo representatief mogelijke spreiding van gemeenten in het onderzoek op te nemen.

Uit tabel 1.2 blijkt bovendien dat de verschillende provincies ook vertegenwoordigd zijn in de steekproef.

Tabel 1.2 *Verdeling naar provincie (N=60)*

	N	%
Antwerpen	15	25,0
Limburg	10	16,7
Oost-Vlaanderen	11	18,3
Vlaams-Brabant	9	15,0
West-Vlaanderen	15	25,0
Totaal	60	100,0

3. Methodologische kanttekeningen

3.1 Inleiding

In wat volgt wordt aandacht besteed aan de methodologische moeilijkheden die verbonden zijn aan een inhoudelijke en financiële analyse op basis van sportbeleidsplannen. De kern van het probleem is het gebrek aan eenvormigheid tussen de verschillende beleidsplannen. In wat volgt wordt hierop dieper ingegaan. Vervolgens geven we een niet exhaustief overzicht van een aantal mogelijke problemen die hieraan verbonden kunnen zijn en hun mogelijke impact op de onderzoeksresultaten.

3.2 Gebrek aan eenvormigheid

Het decreet van 2007 betreffende het lokaal Sport voor Allen-beleid en het bijhorende uitvoeringsbesluit voorzien in de nodige vrijheid voor gemeenten om invulling te geven aan hun sportbeleidsplan. De enige vereiste die vooropgesteld wordt is dat in het sportbeleidsplan aangegeven wordt in welk thematisch hoofdstuk de verschillende doelstellingen kunnen ondergebracht worden.

Deze vormelijke en grotendeels ook inhoudelijke vrijheid biedt zeker een aantal voordelen. Zo wordt gemeenten geen keurslijf opgelegd. Gemeenten kunnen bijgevolg op eigen maat invulling geven aan het sportbeleidsplan. Op die manier wordt de autonomie van de gemeente gewaarborgd. Bovendien

biedt dit de mogelijkheid aan gemeenten die reeds een traditie hadden inzake sportbeleidsplanning, verder te werken op de reeds eerder uitgestippelde methode van beleidsplanning.

Anderzijds is een gebrek aan eenduidigheid een hindernis wanneer men uitspraken wilt doen over sportbeleidsplannen heen of men deze plannen wilt monitoren. Voor een aantal plannen is het zonder al te veel problemen mogelijk om een 'afwijkende' structuur van een beleidsplan te herleiden tot de structuur die vooropgesteld wordt in het *Handboek sportbeleidsplanning* (Theeboom e.a., 2007). Voor heel wat andere plannen is dit geen evidentie en is dit niets steeds mogelijk. Zo zijn heel wat sportbeleidsplannen die een eigen structuur volgen, maar wel de link leggen naar de inhoudelijke hoofdstukken die in het decreet onderscheiden worden door middel van symbolen en/of een samenvattende tabel. Vaak worden hierbij verschillende thema's aan één doelstelling gekoppeld, kan geen onderscheid gemaakt worden tussen budgetten, enz. Daarnaast zijn er heel wat andere aspecten die een belemmering en/of beperking zijn voor de analyse op de beleidsplannen (zie verder).

3.3 Enkele veel voorkomende knelpunten

In wat volgt worden enkele veel voorkomende knelpunten opgelijst. Het dient benadrukt te worden dat het hier een niet exhaustieve opsomming betreft.

3.3.1. Dubbeltellingen

Dezelfde strategische en operationele doelstellingen kunnen meer dan één keer voorkomen in een beleidsplan. Dit kan zowel binnen eenzelfde hoofdstuk als in verschillende thematische hoofdstukken. We spreken van een dubbeltelling indien zowel de formuleringen van de doelstellingen, de daaraan gekoppelde maatregelen, timing en budgetten identiek zijn. Een voorbeeld hiervan zijn bepaalde infrastructuurwerken die zowel aan bod komen in hoofdstuk 3 (meerjarenplan inzake sportinfrastructuur) als in hoofdstuk 1 (ondersteuning van sportverenigingen) en hoofdstuk 2 (ondersteuning van de andersgeorganiseerde sport).

Dubbeltellingen kunnen aanleiding geven tot een overschatting van de doelstellingen die gemeenten vooropstellen in hun sportbeleidsplan en de daarbij behorende budgetten.

3.3.2. Onduidelijke operationele doelstellingen en budgetten per jaar

Bepaalde doelstellingen en bijhorende budgetten hebben betrekking op de volledige periode (2008-2013) waarop het beleidsplan van toepassing is, andere zijn éénmalig of hebben betrekking op een deelperiode (vb. vanaf 2010). Deze diversiteit is eigen aan beleidsplanning en is op zich dan ook geen

enkel probleem indien duidelijk wordt aangegeven welke doelstellingen (maatregelen) en bijhorende budgetten op welk jaar van toepassing zijn. Dit kan door telkens expliciet te vermelden of het een jaarlijks, eenmalig dan wel periodiek budget is. Een andere en wellicht nog betere methode is het per doelstelling opnemen van een overzichtstabel waarin voor ieder jaar van de periode (2008-2013) wordt aangegeven welk budget voorzien wordt. De vaststelling is evenwel dat dit niet gebeurt in een groot aantal van de neergelegde beleidsplannen, waardoor het niet altijd mogelijk is om te bepalen welke bedragen op welke jaren van toepassing zijn.

3.3.3. Onvolledige budgetten

Een ander daaraan gerelateerd probleem is de onvolledigheid van budgetten. We zijn er ons zondermeer van bewust dat het geen evidentie is om naast een kwaliteitsvolle inhoudelijke beleidsplanning ook te voorzien in een degelijke en volledige financiële beleidsplanning. Nochtans is dit laatste een cruciale voorwaarde om de beleidsdoelstellingen te vertalen in concrete realisaties.

Waar dubbeltellingen zorgen voor een overschatting zullen ontbrekende of onvolledige budgetten op hun beurt aanleiding zijn tot een onderschatting van de budgetten die gemeenten voorzien voor de uitwerking van hun sportbeleidsplan.

3.3.4. Onduidelijke terminologie

Een laatste knelpunt waar we kort bij willenilstaan is het gebruik van een onduidelijke terminologie. Concreet geven we hierbij een voorbeeld voor het concept 'buurtsport'.

Wanneer men een zicht wilt krijgen op het aantal gemeenten dat specifieke doelstellingen met betrekking tot buurtsport onderscheidt kan men een olijsting maken van het aantal gemeenten dat 'buurtsport' opneemt in haar sportbeleidsplan en kunnen daarnaast de voorziene budgetten geplaatst worden. Dit zal evenwel opnieuw aanleiding geven tot een overschatting enerzijds en een onderschatting anderzijds. We lichten deze schijnbaar contradictorische zinsnede toe.

Er is sprake van een onderschatting wanneer men zich beperkt tot het zoeken naar enkel die doelstellingen waarin 'buurtsport' expliciet wordt opgenomen. Door dit te doen worden heel wat lokale buurtinitiatieven over het hoofd gezien. Denken we bijvoorbeeld maar aan sport in de buurt, sport op wijkniveau, pleintjesvoetbal of –basket, enz.

Anderzijds kan er ook sprake van een overschatting wanneer men alle doelstellingen in rekening brengt waarin 'buurtsport' wordt vermeld. Niet zelden is er hierbij sprake van een begripsverwarring. Zo wordt de term buurtsport in een aantal beleidsplannen gehanteerd als een synoniem voor regio- of burensport(diensten).

4. Assumpties voor het onderzoek

Het gebrek aan eenvormigheid en eenduidigheid in de opmaak en uitwerking van de sportbeleidsplannen heeft consequenties voor de gehanteerde onderzoeksmethodiek. In wat volgt worden de verschillende assumpties van het onderzoek kort opgelijst.

4.1 Analyseniveau

De analyses in dit rapport zullen gebeuren op niveau van operationele en strategische doelstellingen. Voor de bepaling van de budgetten en de fasering ervan zal evenwel teruggegrepen worden naar het laagst mogelijke analyseniveau, zijnde de concrete beleidsacties en maatregelen die vooropgesteld worden. Dit is zonder meer noodzakelijk voor operationele doelstellingen waarvoor het budget verdeeld wordt over diverse maatregelen enerzijds. Daarnaast is dit ook aangewezen om mogelijke terminologische verwarring op te heffen (cfr. het voorbeeld m.b.t. buurtsport). Op die manier zijn we in staat om totalen te berekenen over de verschillende geselecteerde thema's heen.

4.2 De referentieperiode

Gezien de vaststelling dat het voor een groot aantal sportbeleidsplannen niet mogelijk is om concrete budgetten toe te wijzen aan de jaren waarop zij betrekking hebben en de onduidelijkheid die soms optreedt bij het toewijzen van een eenmalig budget aan een bepaald jaartal, werd ervoor geopteerd om budgetten te berekenen voor de volledige beleidsperiode. Als referentieperiode wordt aldus 2008-2013 genomen. Door het totale budget te delen door het aantal betreffende jaren wordt een gemiddeld budget bekomen per jaar. Dit bedrag zal weliswaar geen exacte weergave zijn van de uitgaven aan sport in het betreffende jaar, maar zal anderzijds er wel voor zorgen dat gecorrigeerd wordt voor uitschieters die het gevolg kunnen zijn van bijvoorbeeld grote projecten of investeringen in infrastructuur.

4.3 Dubbeltellingen

Budgetten van strategische en operationele doelstellingen die meer dan één keer voorkomen in een beleidsplan en die qua formulering, timing en budgetten identiek zijn worden slechts één keer in rekening gebracht en worden toegewezen aan een thema. Op die manier is het mogelijk om totalen te berekenen over de verschillende thema's heen en kan een verdeelsleutel voor de verschillende thematische hoofdstukken worden bepaald.

4.4 Prognose

Tenslotte dient te worden benadrukt dat de cijfers die berekend werden op basis van de sportbeleidsplannen, gebaseerd zijn op prognosecijfers. Deze cijfers zijn niet zonder meer vergelijkbaar met beschikbare administratieve gegevens inzake de jaarlijkse uitgaven, ontvangsten en netto-bestedingen van gemeenten aan sport en lichamelijke opvoeding (cfr. supra). Zo worden in deze laatste cijfers onder meer personeels- en werkingskosten in rekening gebracht, terwijl deze kosten nauwelijks worden ingecalculeerd in de financiële beleidsplanning voor de periode 2008-2013. Deze beperkingen indachtig geven de onderstaande resultaten een aanvaardbaar inzicht in de beleidsprioriteiten die gemeentebesturen inzake hun sportbeleid wensen te realiseren gedurende de huidige legislatuur.

Aangezien de financiële analyse gebaseerd is op prognosecijfers is er, in tegenstelling tot een ex post evaluatie van uitgaven aan sport, bij deze evaluatie geen zekerheid of de vooropgestelde bedragen realistisch zijn en/of daadwerkelijk zullen besteed worden. De (nabije) toekomst zal uitwijzen in welke mate de prognoses al dan niet realistisch blijken te zijn.

5. Besluit

In dit hoofdstuk werd toelichting gegeven bij de methodologie die gehanteerd werd voor het onderzoek naar de inhoudelijke en de financiële prognose van Vlaamse gemeenten in hun sportbeleidsplannen voor de periode 2008-2013. Er werd dieper ingegaan op de steekproeftrekking en de basisassumpties van het onderzoek werden toegelicht.

In het volgende hoofdstuk (Hoofdstuk 2) worden de ontwikkelingen van de decreten op het lokaal sportbeleid geschetst en wordt het decreet op het lokaal Sport voor Allen-beleid van 9 maart 2007 meer uitvoerig toegelicht.

HOOFDSTUK 2

HET LOKAAL SPORT VOOR ALLEN-BELEID

In dit hoofdstuk wordt de context van het voorliggende onderzoeksrapport geschetst. De onderzoekstopic wordt gesitueerd en er wordt enige duiding gegeven bij de ontwikkeling van de decreten op het lokaal sportbeleid. Vervolgens wordt het huidige decreet op het lokaal Sport voor Allen-beleid³ toegelicht en wordt dieper ingegaan op de inbedding van het lokaal sportbeleidsplan 2008-2013 in dit decreet.

1. Een nieuw decreet voor het gemeentelijk sportbeleid

1.1 Het lokale bestuursniveau als kernactor in het Vlaamse Sport voor Allen-beleid

1.1.1 Inleiding

Gedurende bijna vier decennia voert de Vlaamse overheid een actief Sport voor Allen-beleid (Scheerder & Vanreusel, 2009). Centraal in dit overheidsbeleid staat de bevordering van de breedtesport. Daarbij gaat het om de sportbeoefening door en voor een ruim publiek die als een zinvolle en verantwoorde vorm van vrijetijdsbesteding wordt beschouwd en die voor iedereen toegankelijk is ongeacht geslacht, leeftijd, socio-economische status, etnische afkomst, seksuele voorkeur, geloofsovertuiging, motorische vaardigheid of fysieke gesteldheid. Het Vlaamse Sport voor Allen-beleid wil een bijdrage leveren tot het welzijn van zoveel mogelijk burgers in Vlaanderen. Het gevolg is dat de overheid er zich toe verbindt om het recht en de kans op sportieve lichaamsbeweging met publieke middelen te ondersteunen. Sinds de tweede helft van de jaren zeventig vormt de subsidiëring van lokale besturen een van de pijlers in dit ondersteuningsbeleid.

1.1.2 Het decreet van 7 december 1976

Een belangrijke, eerste stap in de (decretale) ontwikkeling van een lokaal sportbeleid in Vlaanderen was het decreet van 7 december 1976 *betreffende de toekenning van weddetoelagen voor sportfunctionarissen belast met de animatie en die werkzaam zijn in erkende gemeentelijke sportcentra die de sport en de sportieve vrijetijdsbesteding in de Nederlandstalige gemeenschap*

³ Bedoeld is het decreet van 9 maart 2007 *houdende de subsidiëring van gemeente- en provinciebesturen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor het voeren van een Sport voor Allen-beleid* (Vlaamse overheid, 2007).

*bevorderen*⁴ (Vlaamse overheid, 1976). Dit decreet reguleerde de weddentoelagen van de gemeentelijke sportfunctionarissen. Gemeenten die over een goed functionerend sportcentrum beschikten dat beheerd werd volgens bepaalde, wettelijk vastgelegde formules, kregen een jaarlijkse tegemoetkoming vanwege de overheid voor de salarissen van hun sportambtenaren. Het subsidiëringsaccent lag dus op de aanwezigheid van een individuele ambtenaar en beschikbare sportinfrastructuur. Op die manier ligt dit decreet aan de basis van de structurele opbouw van het gemeentelijke sportbeleid in Vlaanderen. Het heeft ervoor gezorgd dat de sport en de daarvoor benodigde infrastructuur op gemeentelijk vlak werden uitgebouwd (Scheerder e.a., 2006). Het decreet op de sportfunctionarissen was voor de gemeenten meer dan welkom. Nadat heel wat Vlaamse gemeenten sinds het einde van de jaren zestig grote inspanningen geleverd hadden om de ontwikkeling van een eigen sportpatrimonium mogelijk te maken, was er bij de gemeenten nog nauwelijks geld over om een eigen sportdienst te installeren (Scheerder, 2004).

1.1.3 Het decreet van 5 april 1995

Een tweede fase in de decretale vormgeving van het lokale sportbeleid in Vlaanderen vormt het decreet van 5 april 1995 *houdende erkenning en subsidiëring van de gemeentelijke sportdiensten, de provinciale sportdiensten en de sportdienst van de Vlaamse Gemeenschapscommissie* (Vlaamse overheid, 1995). Bijna twintig jaar na het eerste lokale sportdecreet was duidelijk dat de voorwaarden inzake subsidiëring dienden te worden bijgestuurd. Niet langer zouden de beschikbaarheid van een sportfunctionaris en sportinfrastructuur het uitgangspunt voor subsidietoekenning vormen, maar wel de aanwezigheid van een 'sportdienst'. In plaats van salaristoelagen werden nu werkingssubsidies (promotiemiddelen) toegekend. Bovendien werden naast de gemeenten, ook de provincies en de hoofdstedelijke gemeenschapscommissie bij het beleidsinitiatief betrokken. Op die manier ontstond een 'synergetisch' Sport voor Allen-beleid, met name een breedtesportbeleid op meerdere bestuursniveaus waarbij de inbreng van de gedecentraliseerde niveaus cruciaal bleek (Scheerder e.a., 2006).

1.1.4 Het decreet van 9 maart 2007

Een gewijzigde visie op de rol van de verschillende bestuursniveaus met betrekking tot sport enerzijds en ontwikkelingen binnen de sport- en bewegingscultuur anderzijds maakten dat reeds op het einde van de jaren negentig duidelijk was dat het decreet van 1995 aan een grondige herziening

⁴ Het decreet van 1976 werd van kracht op een ogenblik dat de gemeentelijke fusieoperatie quasi afgerond was. Vanaf 1977 werd het aantal Vlaamse gemeenten immers herleid van bijna 1 000 naar 308. Getracht werd om met deze schaalvergroting de efficiëntie en effectiviteit van lokale besturen te doen toenemen. Bovendien vereiste deze operatie meer gespecialiseerde ambtenaren en een meer gespecificeerde en omvangrijke dienstverlening. Zowel de schaalvergroting als de ambtelijke specialisatie hebben in de kaart van het gemeentelijke sportbeleid gespeeld.

toe was. Een bijsturing was onder meer gewenst in functie van startende gemeenten, voor wie de instap tot het decreet te hoog bleek, een administratieve vereenvoudiging bij de voorbereiding en uitvoering van het sportpromotieplan en een transparantere toekenning van de overheidssubsidies. Op 9 maart 2007 bekrachtigde de Vlaamse Regering het *decreet houdende de subsidiëring van gemeente- en provinciebesturen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor het voeren van een Sport voor Allen-beleid* (Vlaamse overheid, 2007). Het basisprincipe van dit nieuwe decreet is de responsabilisering van gemeenten voor hun eigen lokaal sportbeleid (De Knop e.a., 2006).

Het decreet op het lokaal Sport voor Allen-beleid vormt thans een van de basisinstrumenten voor de Vlaamse overheid om zoveel mogelijk mensen op een zo verantwoord, regelmatig en kwalitatief mogelijke wijze tot actieve sportbeoefening te stimuleren. Daarbij gaat de aandacht uit naar een gevarieerd aanbod, met een bijzondere focus op sportverenigingen, buurt- en schoolsport, alsook de toegankelijkheid en diversiteit van dit aanbod. Conform het subsidiariteitsprincipe – de centrale overheid intervenueert selectief waar nodig en nuttig – worden de verantwoordelijkheden en beleidsacties inzake lokaal sportbeleid maximaal gelegd bij het gemeentelijke bestuursniveau. De lokale besturen zijn met andere woorden het best geplaatst om optimaal in te staan voor kwaliteit, klantgerichtheid, rationalisering en integriteit (De Knop e.a., 2006). Parallel aan deze responsabilisering wordt met dit nieuwe decreet ook een performante, effectieve en eenvoudige regelgeving met een minimum aan administratieve belasting en een dynamisch ambtelijk toezicht nagestreefd. Zoals vooropgesteld in het decreet wordt het lokale sportbeleid voorbereid, uitgevoerd en geëvalueerd in samenwerking met alle betrokken publieke en private actoren. Het nieuwe decreet wordt bijgevolg gekarakteriseerd door de volgende kenmerken: (1) subsidiariteit (doen doen), (2) planmatigheid (van planlast naar planlust), (3) inclusief beleid (toegankelijkheid en diversiteit) en (4) een interactieve bestuursstijl (permanente en intensieve dialoog met bevolking en maatschappelijk middenveld).

1.2 De opmaak van een sportbeleidsplan als basisvoorwaarde in het nieuwe decreet

1.2.1 Kernelementen van het decreet op het lokaal Sport voor Allen-beleid

Centraal in het decreet van 9 maart 2007 staat de opmaak van een sportbeleidsplan. Van belang is dat dit plan op een interactieve manier – dat wil zeggen in overleg met de betrokken actoren uit zowel de publieke als private, lokale (sport)omgeving – wordt voorbereid, uitgevoerd en geëvalueerd. Daarnaast legt het decreet nog twee andere basisvoorwaarden op om voor de beleidssubsidies van de Vlaamse overheid in aanmerking te komen. Meer bepaald dienen de desbetreffende besturen zich te engageren tot het oprichten van een sportraad in hun

werkingsgebied enerzijds en tot de aanstelling van tenminste één sportgekwalificeerde ambtenaar anderzijds. De vijf Vlaamse provincies, de Vlaamse Gemeenschapscommissie en steden met meer dan 50 000 inwoners dienen te beschikken over minstens twee sportgekwalificeerde ambtenaren. Als adviesraad heeft de sportraad een belangrijke taak bij de voorbereiding van het sportbeleidsplan. De sportraad speelt eveneens een rol bij de verdere opvolging en evaluatie van het sportbeleid.

Gemeenten die voldoen aan deze basisvoorwaarden ontvangen een jaarlijks bedrag van 1,50 euro per inwoner. Daarnaast dienen deze gemeenten op basis van een cofinancieringsformule zelf te zorgen voor een eigen inbreng van 0,50 euro voor iedere euro die door Vlaanderen wordt voorzien. In concreto betekent dit een bedrag van 2,25 euro per inwoner (1,50 euro plus 0,75 euro). Daarnaast voorziet de overheid, vanaf 2009, in een jaarlijkse impulssubsidie van 0,80 euro per inwoner voor specifieke beleidsmaatregelen. Voor de huidige sportbeleidsplanperiode viel de keuze hierbij op de kwaliteitsverhoging van jeugdsportbegeleiders in sportverenigingen die bij een erkende Vlaamse sportfederatie zijn aangesloten.

Het gemeentelijk sportbeleidsplan is een meerjarenbeleidsdocument waarin de doelstellingen van het totale lokale sportbeleid beschreven wordt. Vier thematische hoofdstukken worden in het gemeentelijk sportbeleidsplan onderscheiden:

- (1) meer en betere subsidies voor lokale en regionale sportverenigingen (Hoofdstuk 1);
- (2) aandacht voor andersgeorganiseerde sport (Hoofdstuk 2);
- (3) aandacht voor toegankelijkheid en diversiteit in de sport (Hoofdstuk 3);
- (4) een meerjarenplan inzake sportinfrastructuur (Hoofdstuk 4).

Voor de beleidssubsidie die toegekend wordt door de Vlaamse overheid geldt een verdeelsleutel voor de verschillende thematische hoofdstukken. Minstens de helft van deze middelen dient te worden voorzien voor de ondersteuning van sportclubs (Hoofdstuk 1). Respectievelijk minstens 20 procent en 10 procent van de middelen dient verdeeld te worden over Hoofdstuk 2 en Hoofdstuk 3. De door de Vlaamse overheid toegekende beleidssubsidie dient volledig te worden aangewend voor de uitvoering van deze drie hoofdstukken. Op basis van het cofinancieringsprincipe, worden de toegekende middelen door de betrokken besturen met tenminste 50 procent vermeerderd.

Van de gemeenten die een beroep wilden doen op de in het decreet voorziene subsidies, werd verwacht dat zij eind 2007 een beleidsplan indienden voor de periode 2008-2013. Jaarlijks dient een verslag opgemaakt te worden inzake de uitvoering van de verschillende acties en doelstellingen die opgenomen werden in het beleidsplan.

Waar de gemeentelijke beleidsplannen vier thematische hoofdstukken omvatten, telt het sportbeleidsplan van de Vlaamse Gemeenschapscommissie zes hoofdstukken:

- (1) ondersteuning en stimulering van bovenlokale sportverenigingen (Hoofdstuk 1);
- (2) ondersteuning en stimulering van sport voor mensen met een handicap (Hoofdstuk 2);
- (3) ondersteuning van inter-en bovenlokale samenwerking in de sport (Hoofdstuk 3);
- (4) organisatie van een pool van sportgekwalificeerde begeleiders (Hoofdstuk 4).
- (5) een globaal meerjarenplan inzake sportinfrastructuur (Hoofdstuk 5);
- (6) samenwerking met elk van de negentien gemeenten in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad (Hoofdstuk 6).

De provinciale sportbeleidsplannen bevatten minimaal vijf hoofdstukken. Deze komen overeen met de eerste vijf hoofdstukken die onderscheiden worden binnen het sportbeleidsplan van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

1.2.2 Begeleiding en ondersteuning bij de opmaak van een sportbeleidsplan

Het decreet op het lokaal Sport voor Allen-beleid voorziet expliciet in de begeleiding bij het uitwerken van een sportbeleidsplan. Zo worden jaarlijkse middelen voorzien voor de begeleiding, de opvolging en de monitoring van dit decreet. Daarnaast werd voor 2007 een eenmalig budget voorzien voor de uitwerking van een 'Handboek sportbeleidsplanning'. Dit handboek maakt samen met de begeleiding van gemeenten bij de opmaak van hun sportbeleidsplan en een helpdeskfunctie deel uit van het beleidstraject sportbeleidsplanning (Theeboom e.a., 2007).

In totaal ontvingen 135 gemeenten in 2007 een individuele begeleiding op maat (zie tabel 2.1). Eén op tien van de Vlaamse gemeenten (N=29) telde een sportfunctionaris die zelf optrad als coach. Iets minder dan de helft van de gemeenten kreeg geen begeleiding (47%). In vergelijking met de andere provincies ligt het aandeel van gemeenten dat begeleiding kreeg opmerkelijk lager in Limburg en beduidend hoger in Vlaams-Brabant. Deze verschillen kunnen wellicht worden verklaard door het aandeel erkende sportdiensten (anno 2007) dat omgekeerd opvallend hoger lag in de provincie Limburg en vice versa in Vlaams-Brabant.

Tabel 2.1 *Individuele begeleiding naar provincie (N=135)*

	N begeleide gemeenten	% begeleid
Antwerpen	34	48,6
Limburg	14	31,8
Oost-Vlaanderen	24	36,9
Vlaams-Brabant	38	58,5
West-Vlaanderen	25	39,1
Vlaanderen	135	43,8

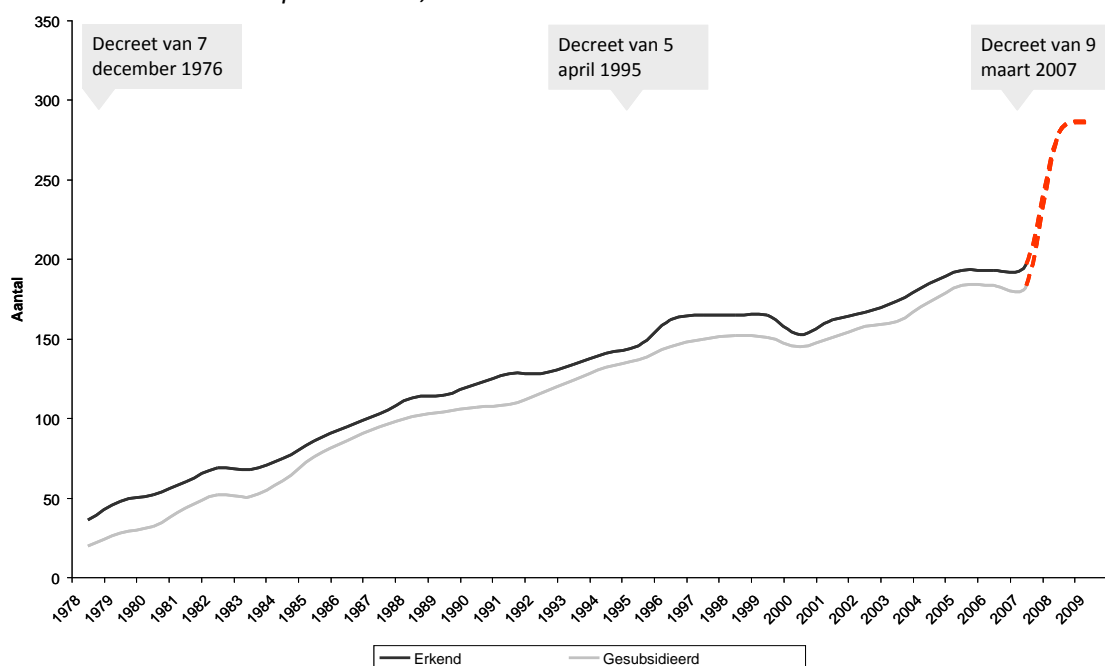
Bron: Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid, bewerking K.U.Leuven

2. Kengetallen van het gemeentelijk sportbeleid

2.1 Evolutie van het aantal erkende en gesubsidieerde gemeentebesturen

Sinds het einde van de jaren zeventig is het aantal gemeenten in Vlaanderen dat aan de desbetreffende voorwaarden van 'het' lokale sportdecreet beantwoordt, sterk toegenomen (Paquay, 2006; zie figuur 2.1). Steeds meer gemeenten ontvangen dus subsidies vanwege de Vlaamse overheid om vorm te geven aan hun lokaal sportbeleid. Zo waren er anno 1978 twintig gemeenten die subsidies vanwege Vlaanderen kregen. In 1994, een jaar vóór het in voege treden van het tweede lokale sportdecreet, lag dit aantal reeds op 132 gemeenten. Op basis van het nieuwe decreet van 2007 hebben op het einde van 2008 287 gemeenten een sportbeleidsplan ingediend dat intussen goedgekeurd werd door de Vlaamse overheid. Dat zijn ruim honderd gemeenten meer dan het geval was in 2006, oftewel een jaar vóór het huidige decreet van kracht ging. Dit impliceert dat het nieuwe decreet er alvast in geslaagd is om op relatief korte termijn een sterke inhaalbeweging te realiseren (Scheerder & Vanreusel, 2009). Nooit eerder wist de decreetgever zoveel lokale besturen aan te spreken om met Vlaamse middelen een lokaal Sport voor Allen-beleid uit te bouwen.

Figuur 2.1 Evolutie van het aantal erkende en gesubsidieerde gemeentebesturen in het kader van 'het' lokale sportdecreet, 1978-2009^{5,6}

Bronnen: Anciaux (2008); Paquay (2007), bewerking K.U.Leuven

Gemeenten die een beroep willen doen op de in het nieuwe decreet voorziene subsidies dienden eind 2007 een beleidsplan in voor de periode 2008-2013. In april 2008 had 91 procent van de Vlaamse gemeenten een sportbeleidsplan ingediend bij het Agentschap Bloso (Bloso, 2008). Zeven gemeenten maakten gebruik van de mogelijkheid om een uitstel van één jaar aan te vragen. Deze gemeenten vroegen vóór 1 februari 2008 een uitzonderingsmaatregel aan en werden geacht om hun sportbeleidsplan vóór 31 december 2008 bij de Vlaamse overheid in te dienen.

Naast de 280 gemeenten (zie tabel 2.2) die in 2008 een sportbeleidsplan hadden opgesteld en ingestuurd, voldeden ook de vijf provinciebesturen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) aan deze subsidievoorwaarde. Dit impliceert dat 286 lokale besturen vanaf 2008 een beleidssubsidie ontvangen. Vanaf 2009 zouden in totaal 304 lokale besturen, sportraden of representatieve groepen van sportverenigingen (cfr. verenigingssportbeleidsplan) beleidssubsidies ontvangen voor het voeren van een lokaal Sport voor Allen-beleid (Anciaux, 2008). Dit betekent dat op een tiental gemeenten na, bijna alle lokale besturen intekenen op het nieuwe decreet.

⁵ De cijfers voor 2008 en 2009 zijn prognosecijfers op basis van de *Beleidsbrief sport* (Anciaux, 2008).

⁶ In het kader van het decreet van 2007 wordt er niet langer meer van een 'erkenning' gesproken.

Tabel 2.2 Ingediende sportbeleidsplannen (april 2008) naar provincie (N=280)

	N ingediend	% ingediend
Antwerpen	67	95,7
Limburg	42	95,5
Oost-Vlaanderen	61	93,8
Vlaams-Brabant	51	78,5
West-Vlaanderen	59	92,2
Vlaanderen	280	90,9

Bron: Vlaamse overheid – Agentschap Blosa (Blosa, 2008)

2.2 Uitgaven aan sport in de periode 1999-2006

2.2.1 Inleiding

In wat volgt worden op basis van een tijdsreeks de uitgaven van de Vlaamse gemeenten voor sport in de periode 1999-2006 in kaart gebracht. Meer bepaald worden (trend)cijfers met betrekking tot de uitgaven, ontvangsten en netto-bestedingen aan sport en lichamelijke opvoeding door gemeenten in Vlaanderen gepresenteerd. Sport en lichamelijke opvoeding worden in de gemeenterekeningen samen genomen onder de functionele code '764 (sport en lichamelijke opvoeding)'. Op basis van deze informatie wordt vervolgens een top tien opgemaakt van gemeenten met de hoogste en de laagste netto-bestedingen (exclusief buitengewone uitgaven en ontvangsten) per inwoner.

2.2.2 Gemiddelde gewone⁷ en buitengewone⁸ uitgaven, ontvangsten en netto-bestedingen

Recent onderzoek heeft aangetoond dat steden en gemeenten in Vlaanderen de grootste publieke investeerders in sport zijn (Késenne e.a., 2007). Zo werd in 2004 bijna een half miljard euro aan publieke middelen voor de sport in Vlaanderen ingezet. Het merendeel van deze middelen (87%) vloeide naar de Vlaamse sportsector via reguliere kanalen, met name via geldstromen begroot door de overheidsinstanties bevoegd voor sport op Vlaams, provinciaal of gemeentelijk niveau⁹. Vlaamse steden en gemeenten nemen 73 procent van de reguliere financiering voor hun rekening¹⁰. Anno

⁷ De gewone dienst omvat de terugkerende uitgaven en inkomsten die de dagdagelijkse werking met zich meebrengt.

⁸ De buitengewone dienst omvat uitzonderlijke uitgaven en inkomsten met betrekking tot investeringen.

⁹ Op hun beurt verwijzen niet-reguliere publieke middelen naar geldstromen die finaal wel bij de sport in Vlaanderen terecht komen, maar die niet terug te vinden zijn in de begrotingen van overheidsinstanties bevoegd voor sport (Késenne e.a., 2007).

¹⁰ Dit geld is belangrijke mate afkomstig van de algemene dotatie van de Vlaamse Gemeenschap aan het Gemeentefonds.

2006 bedroeg de totale netto-besteding van de Vlaamse gemeenten 280 miljoen euro¹¹. Daarin hebben de personeels- en werkingskosten een niet onaanzienlijk aandeel.

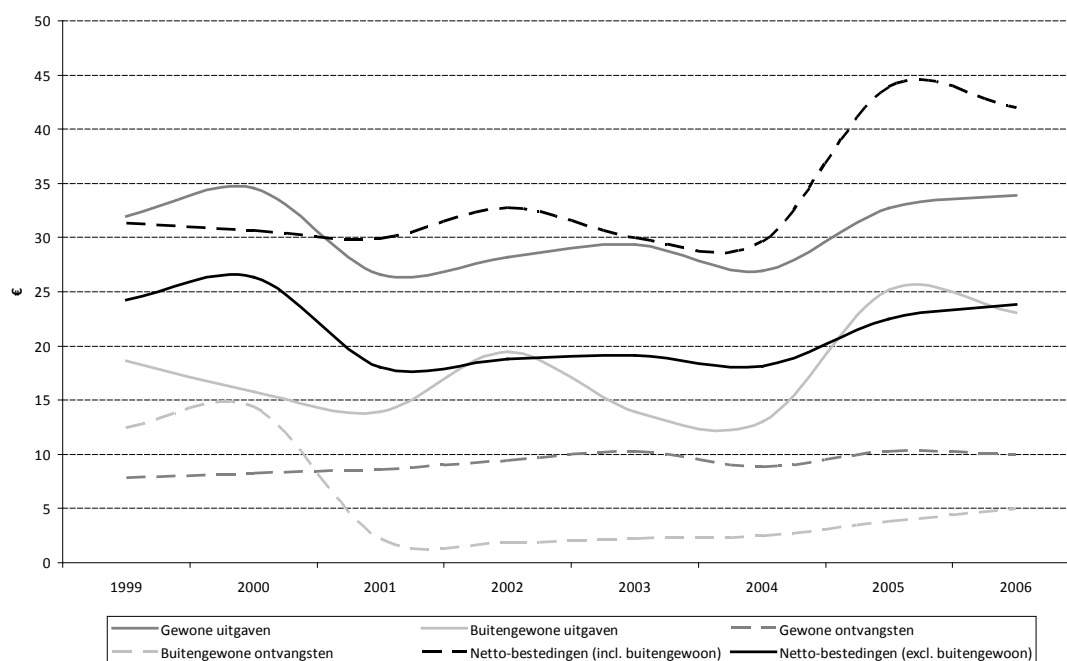
In figuur 2.2 geven we de evolutie weer tussen 1999 en 2006 van de gewone en buitengewone uitgaven en ontvangsten voor sport en lichamelijke opvoeding per inwoner enerzijds en de netto-bestedingen per inwoner anderzijds. In 2005 en 2006 besteedden de Vlaamse gemeenten respectievelijk 44 en 42 euro per inwoner (22 en 24 euro exclusief buitengewone ontvangsten en uitgaven). Deze bedragen liggen hoger dan wat tussen 1999 en 2004 op jaarbasis werd besteed.

Tussen 1999 en 2006 is er een stijgende tendens voor wat betreft de netto-bestedingen inclusief buitengewone uitgaven en ontvangsten. De curves voor de uitgaven vertonen een grillig patroon, terwijl de grafieklijnen voor de ontvangsten vanaf 2001 een eerder gelijkmatig verloop kennen. Navraag bij het Agentschap voor Binnenlands Bestuur leert ons dat de respectievelijk dalende en stijgende trend in de uitgavencurves in 2002 en 2006 zich ook voordoen binnen andere beleidsdomeinen. Mogelijks is er hier een relatie met de gemeentelijke legislatuur.

Om de desbetreffende gemeenten te omschrijven, maken we gebruik van de terminologie uit de Dexia-indeling (zie Hoofdstuk 1). Toeristische gemeenten hebben gemiddeld de hoogste netto-besteding per inwoner, en dit zowel inclusief als exclusief buitengewone uitgaven en ontvangsten (zie tabel 2.3). Semistedelijke en agglomeratiegemeenten hebben daarentegen een opvallend lagere besteding. Gemeenten in Vlaanderen besteedden in 2006 respectievelijk gemiddeld 42 euro (inclusief buitengewone uitgaven en ontvangsten) en 24 euro (exclusief buitengewone uitgaven en ontvangsten) aan sport en lichamelijke opvoeding.

¹¹ Bedoeld zijn de uitgaven en inkomsten voor sport met als functionele code '764 (sport en lichamelijke opvoeding)'. Daarbij wordt rekening gehouden met uitgaven en inkomsten op zowel de gewone als buitengewone rekeningen. Voor tien gemeenten werden in 2006 geen uitgaven noch ontvangsten voor sport geregistreerd.

Figuur 2.2 Gemiddelde gewone en buitengewone uitgaven, ontvangsten en netto-bestedingen aan sport per inwoner van Vlaamse gemeenten in de periode 1999-2006¹²

Bron: Vlaamse overheid – Agentschap voor Binnenlands Bestuur, bewerking K.U.Leuven

Tabel 2.3 Gewone sportuitgaven en -ontvangsten en netto-bestedingen per inwoner aan sport in 2006 naar gemeentetype (N=308)

	N	Gewone uitgaven	Gewone ontvangsten	Netto-besteding per inwoner (excl. buitengewoon)	Netto-besteding per inwoner (incl. buitengewoon)
Woongemeenten	83	31 €	9 €	21 €	35 €
Landelijke gemeenten	97	25 €	7 €	18 €	37 €
Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	40	40 €	12 €	28 €	60 €
Semistedelijke en agglomeratiegemeenten	42	33 €	13 €	20 €	29 €
Centrumgemeenten	38	49 €	13 €	28 €	52 €
Toeristische gemeenten	8	79 €	20 €	59 €	101 €
Vlaanderen	308	34 €	10 €	24 €	42 €

Bron: Vlaamse overheid – Agentschap voor Binnenlands Bestuur, bewerking K.U.Leuven

¹² Het gemiddelde voor Vlaanderen werd berekend op basis van de gemiddelde uitgaven per inwoner, per gemeente.

2.2.3 Top tien van de netto-bestedingen aan sport en lichamelijke opvoeding

In tabel 2.4 worden de tien gemeenten opgelijst met de hoogste netto-bestedingen (exclusief buitengewone uitgaven en ontvangsten) per inwoner aan sport en lichamelijke opvoeding. Telkens wordt de top tien voor 1999, 2003 en 2006 weergegeven. Omdat de naam van deze gemeenten in het kader van de voorliggende studie geen belang heeft, laten we deze in dit overzicht achterwege.

De top tien anno 1999, 2003 en 2006 wordt ingenomen door zestien verschillende gemeenten. Dit betekent met andere woorden dat over een periode van acht jaar omzeggens dezelfde gemeenten de hoogste netto-bestedingen (exclusief buitengewone uitgaven en ontvangsten) per inwoner hebben. Toeristische gemeenten nemen hierbij een nadrukkelijke plaats in. In 2006 besteedde de gemeente met de hoogste netto-besteding 158 euro per inwoner aan sport en lichamelijke opvoeding. Deze woongemeente noteerde een gemiddeld gewone uitgave van 370 euro per inwoner.

Tabel 2.4 Top tien van gemeenten met de hoogste netto-besteding (exclusief buitengewone ontvangsten en uitgaven) per inwoner in 1999, 2003 en 2006 aan sport en lichamelijke opvoeding

1999			2003		2006	
	Gemeente	Netto-besteding per inwoner	Gemeente	Netto-besteding per inwoner	Gemeente	Netto-besteding per inwoner
1	Woongem.	128,5 €	Woongem.	106,6 €	Woongem.	157,6 €
2	Woongem.	121,5 €	Toeristische gem.	82,3 €	Woongem.	110,2 €
3	Econ. activiteit	109,2 €	Centrumgem	69,2 €	Econ. activiteit	102,5 €
4	Toeristische gem.	99,4 €	Econ. activiteit	68,1 €	Toeristische gem.	91,5 €
5	Toeristische gem.	82,3 €	Toeristische gem.	66,0 €	Toeristische gem.	89,1 €
6	Centrumgem.	79,4 €	Toeristische gem.	61,1 €	Centrumgem.	88,7 €
7	Toeristische gem.	77,3 €	Landelijke gem.	50,2 €	Toeristische gem.	66,0 €
8	Toeristische gem.	77,2 €	Woongem.	49,3 €	Landelijke gem.	64,1 €
9	Woongem.	60,4 €	Centrumgem.	49,3 €	Toeristische gem.	61,7 €
10	Econ. activiteit	60,0 €	Centrumgem.	49,2 €	Econ. activiteit	60,1 €

Bron: Vlaamse overheid – Agentschap voor Binnenlands Bestuur, bewerking K.U.Leuven

In tabel 2.5 worden de tien gemeenten opgelijst met de laagste netto-bestedingen (exclusief buitengewone uitgaven en ontvangsten) per inwoner aan sport en lichamelijke opvoeding. Telkens wordt de top tien voor 1999, 2003 en 2006 weergegeven. Gemeenten met een nulbesteding worden hierbij buiten beschouwing gelaten. Zowel in 1999, 2003 als 2006 wordt de top tien gedomineerd

door landelijke gemeenten. Net zoals bij de hoogste netto-bestedingen komen ook hier quasi dezelfde gemeenten systematisch voor in de top tien voor respectievelijk 1999, 2003 en 2006.

Tabel 2.5 Top tien van gemeenten met de laagste netto-besteding (exclusief buitengewone ontvangsten en uitgaven) per inwoner in 1999, 2003 en 2006 aan sport en lichamelijke opvoeding (exclusief gemeenten met nulbestedingen)

1999			2003		2006	
Gemeente	Netto-besteding per inwoner		Gemeente	Netto-besteding per inwoner	Gemeente	Netto-besteding per inwoner
1	Landelijke gem.	0,1 €	Landelijke gem.	0,3 €	Landelijke gem.	0,4 €
2	Econ. activiteit	0,2 €	Landelijke gem.	0,4 €	Landelijke gem.	0,5 €
3	Woongem.	0,6 €	Landelijke gem.	0,7 €	Landelijke gem.	0,8 €
4	Landelijke gem.	0,6 €	Landelijke gem.	1,0 €	Landelijke gem.	1,0 €
5	Landelijke gem.	0,8 €	Econ. activiteit	1,1 €	Woongem.	1,0 €
6	Landelijke gem.	0,9 €	Landelijke gem.	1,2 €	Landelijke gem.	1,2 €
7	Landelijke gem.	0,9 €	Landelijke gem.	1,3 €	Landelijke gem.	1,2 €
8	Landelijke gem.	1,3 €	Woongem.	1,4 €	Landelijke gem.	1,4 €
9	Landelijke gem.	1,5 €	Landelijke gem.	1,5 €	Landelijke gem.	1,5 €
10	Landelijke gem.	1,5 €	Landelijke gem.	1,5 €	Landelijke gem.	1,6 €

Bron: Vlaamse overheid – Agentschap voor Binnenlands Bestuur, bewerking K.U.Leuven

3. Besluit

Gedurende bijna vier decennia voert de Vlaamse overheid een actief Sport voor Allen-beleid. In dit overheidsbeleid ligt een duidelijke focus op de bevordering van de breedtesport. Vanaf 1 januari 2007 ging in Vlaanderen het decreet op het lokale Sport voor Allen-beleid van kracht. Centraal in dit decreet staat de opmaak van een sportbeleidsplan waarbij een inclusief beleid en een interactieve bestuursstijl nadrukkelijk op de voorgrond staan.

In dit hoofdstuk werd enige duiding gegeven bij de ontwikkeling van het decreet op het lokaal sportbeleid en de impact ervan op de erkenning en de subsidiëring van gemeentelijke sportdiensten. Vervolgens werd het decreet lokaal Sport voor Allen-beleid toegelicht en werd dieper ingegaan op de inbedding van het lokaal sportbeleidsplan in dit decreet.

In het volgende hoofdstuk worden de resultaten van de eigenlijke analyse op de sportbeleidsplannen voor de periode 2008-2013 gepresenteerd.

HOOFDSTUK 3

ANALYSE VAN DE SPORTBELEIDSPLANNEN

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de inhoudelijke en de financiële analyse op de sportbeleidsplannen gepresenteerd. In een eerste deel wordt aandacht besteed aan een aantal algemene (kwalitatieve) kenmerken. Vervolgens komen respectievelijk een globale en thematische analyse op de beleidsplannen aan bod, en dit zowel inhoudelijk als financieel. Het hoofdstuk wordt afgerond met cijfermateriaal dat gemeenten moet toelaten om hun sportbeleidsplanning af te toetsen aan die van gemeenten met een gelijkaardige sociaal-economisch profiel.

1. Kwalitatieve analyse van de beleidsplannen

1.1 Omvang

De uiteenlopende vormgeving in de sportbeleidsplannen, die reeds tot uiting kwam bij de bespreking van mogelijke knelpunten voor de analyse (cfr. supra), komt onder meer tot uiting in de omvang van deze documenten (zie tabel 3.1). Hiervoor werden de digitale versies van de beleidsplannen als uitgangspunt genomen. Ongeveer de helft van de geselecteerde gemeenten stelde een beleidsplan op waarin achteraan bijlagen werden opgenomen. Een kwart van de gemeenten werkte een beleidsplan uit waarbij er daarnaast in een apart document met bijlagen werden voorzien en eenzelfde aantal werkte een beleidsplan uit zonder bijlagen.

Uit onze steekproef van sportbeleidsplannen blijkt dat het minst omvangrijke beleidsplan achttien bladzijden telt, terwijl we voor het meest omvangrijke beleidsplan 199 bladzijden noteren. In beide gevallen betreft het beleidsplannen exclusief bijlagen.

Tabel 3.1 *Omvang van de sportbeleidsplannen, percentage, gemiddelde, minimum en maximum (N=60)*

	N	%	Gemiddelde	Minimum	Maximum
Sportbeleidsplan inclusief bijlagen	32	53,3	79,9	30	167
Sportbeleidsplan exclusief bijlagen	14	23,3	65,8	18	199
Sportbeleidsplan zonder bijlagen	14	23,3	60,4	31	112

De beleidsplannen van woongemeenten blijken gemiddeld iets omvangrijker dan deze van andere typen van gemeenten. Er kon echter geen verschil worden gevonden tussen gemeenten die een

begeleidingstraject doorliepen en gemeenten die geen begeleiding ontvingen. In zijn studie kwam Nassen (2008) tot gelijkaardige bevindingen. Hoewel de omvang van een beleidsplan wellicht geen indicatie vormt voor de kwaliteit van de beleidsplanning, is duidelijk dat er sprake is van enige variatie in de kwantitatieve uitwerking van de beleidsplannen. Het spreekt echter voor zich dat een in omvang beperkt beleidsplan kan uitblinken, bijvoorbeeld op het vlak van kernachtigheid en duidelijkheid inzake beleidsplanning.

1.2 Interpretatieve eenvoud

Bij het analyseren van de geselecteerde beleidsplannen werd door de onderzoekers telkens beoordeeld in welke mate ieder van deze beleidsplannen toeliet om voor het onderzoek relevante parameters te distilleren. Concreet werd ieder beleidsplan een score toegekend op een zevenpuntenschaal, waarbij één staat voor 'moeilijk te analyseren' en zeven overeenkomt met 'makkelijk te interpreteren'. Deze beoordeling werd toegekend op basis van volgende criteria:

- duidelijkheid en eenduidigheid van strategische en operationele doelstellingen;
- de mate waarin kan afgeleid worden of budgetten eenmalig zijn en/of in welk(e) ja(a)r(en) ze in rekening gebracht dienen te worden;
- de mate waarin het beleidsplan aansluit bij de structuur die vooropgesteld wordt in het decreet of hiernaar vertaald kan worden.

Een kleine 20 procent van de geselecteerde beleidsplannen kreeg een negatieve beoordelingsscore, 15 procent had een neutrale score en de overige 65 procent scoorde aan de positieve zijde van de beoordelingsschaal. De gemiddelde score bedroeg 4,9 op 7. De beleidsplannen van gemeenten die via het ISB een individueel begeleidingstraject doorlopen hebben en gemeenten waarbij de sportfunctionaris zelf optrad als coach scoren hierbij opvallend beter.

Hoewel we er ons van bewust zijn dat een dergelijke score een subjectieve indicator vormt is het wellicht niet onbelangrijk om hier toch kort bij stil te staan. Het sportbeleidsplan is zeker geen doel op zich, maar veelal een middel om op een doelgerichte en efficiënte manier een zo groot mogelijke groep van mensen te stimuleren en te begeleiden tot actieve sportbeoefening en hen daarvoor de ruimte bieden. Dit wil echter niet zeggen dat een eenvormige en duidelijke beleidsplanning geen aandacht verdient. Een gebrek aan eenduidigheid en duidelijkheid kan een hindernis vormen wanneer men uitspraken wil doen over sportbeleidsplannen heen (vb. Hoeveel en welke doelstellingen nemen gemeenten in hun beleidsplan op met betrekking tot de ondersteuning van sportverenigingen?), maakt het moeilijk om op lokaal niveau de impact van een beleidsplan te

evalueren en maakt de monitoring ervan op Vlaams niveau complex en in een aantal gevallen onmogelijk.

2. Globale analyse

In wat volgt, maken we een globale analyse van alle strategische en operationele doelstellingen. Dit betekent dat voor deze analyse geen rekening gehouden wordt met de verschillende thema's die het decreet onderscheidt (zie deel 3 van dit hoofdstuk).

2.1 Aantal operationele en strategische doelstellingen

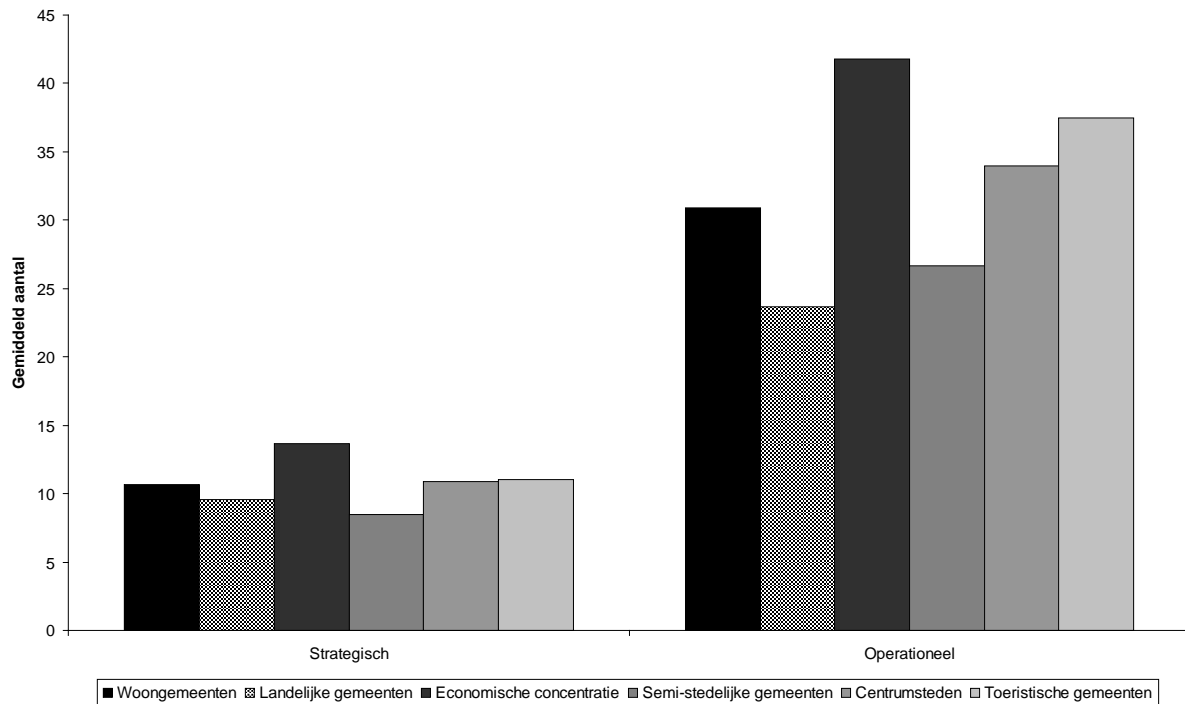
In de geselecteerde sportbeleidsplannen (N=59) konden 617 strategische en 1 780 operationele doelstellingen onderscheiden worden¹³. Dit komt neer op een gemiddelde van elf strategische en dertig operationele doelstellingen per sportbeleidsplan, of 2,9 operationele doelstellingen per strategische doelstelling. Uiteraard zijn er verschillen tussen de diverse inhoudelijke items. Zo tellen de thema's infrastructuur en de ondersteuning van sportverenigingen en andersgeorganiseerde sport opmerkelijk meer operationele doelstellingen dan het hoofdstuk omtrent toegankelijkheid en diversiteit. Verderop in dit hoofdstuk zullen deze cijfers uitgesplitst worden in functie van de vier thema's die expliciet onderscheiden worden in het decreet lokaal Sport voor Allen-beleid.

Er werd geen betekenisvol verband gevonden tussen de grootte van een gemeente (in termen van het aantal inwoners) en het aantal doelstellingen dat een gemeente onderscheidt in haar beleidsplan. Dit is enigszins opmerkelijk: de beleidssubsidie die gemeenten ontvangen, is afhankelijk van het inwonersaantal en doet bijgevolg een betekenisvol verband vermoeden ervan uitgaande dat met meer middelen meer beleidsacties mogelijk zouden zijn.

Tussen de zes onderscheiden groepen van gemeenten zijn er een aantal, zij het relatief beperkte, verschillen (zie figuur 3.1). Gemeenten met een concentratie van economische activiteit nemen gemiddeld genomen meer strategische en operationele doelstellingen op in hun beleidsplan. Landelijke gemeenten en semistedelijke gemeenten scoren hierin gemiddeld genomen wat lager.

¹³ Eén gemeente werd voor deze analyse buiten beschouwing gelaten omwille van onvolledige informatie.

Figuur3.1 Gemiddeld aantal strategische en operationele doelstellingen in functie van het gemeentetype (N=59)

2.2 Globale financiële prognose

2.2.1 Voorziene uitgaven voor de periode 2008-2013

Conform het nieuwe decreet op het lokale sportbeleid kunnen gemeenten in aanmerking komen voor een beleidssubsidie van 1,5 euro per inwoner per jaar, aangevuld, vanaf 2009, met een impulssubsidie (0,8 euro per inwoner per jaar). Op basis van deze bedragen en het aantal inwoners in Vlaanderen kan berekend worden dat voor het totaal van de Vlaamse gemeenten (N=308) een subsidie voorzien wordt van 14,1 miljoen euro, namelijk 9,2 miljoen euro beleidssubsidies en 4,9 miljoen euro impulssubsidies.

Parallel aan de bovenstaande cijfers kunnen we de bedragen plaatsen die gemeenten voorzien in hun sportbeleidsplan¹⁴. Hiervoor baseren we ons op de beleidsplannen uit onze steekproef die bruikbare financiële informatie bevatten (N=55). Gezamenlijk voorzien deze gemeenten een jaarlijkse uitgave van 43,5 miljoen euro. Voor de volledige beleidsperiode 2008-2013 komt dit neer op een totaal bedrag van 261 miljoen euro. Wanneer we het hoofdstuk infrastructuur buiten beschouwing laten,

¹⁴ Dit is, omwille van ontbrekende waarden, wellicht een onderschatting van de werkelijke situatie.

voorzien de geselecteerde sportbeleidsplannen in een vooropgestelde jaarlijkse besteding van 15,1 miljoen euro.

Op basis van een extrapolatie komen we op een totale begroting van ruim 1,1 miljard euro voor sport (inclusief infrastructuur) in Vlaanderen voor de periode 2008-2013. Dit komt overeen met een jaarlijkse begroting van 189 miljoen euro. Hierbij dient vermeld te worden dat dit bedrag in sterke mate abstractie maakt van de personeels- en werkingskosten die daarentegen wel worden meegenomen in de jaarlijkse financiële verslagen van de gemeenten.

2.2.2 Surplus-index

Tabel 3.2 geeft op basis van 55 van de geselecteerde gemeenten de verhouding weer tussen de gemiddelde uitgaven aan sport per jaar enerzijds en de jaarlijkse overheidssubsidie (beleidssubsidie plus impulssubsidie) waarop men volgens het decreet van 2007 recht heeft anderzijds.

Tabel 3.2 *Verhouding tussen de financiële planning en de voorziene subsidie (beleidssubsidie + impulssubsidie) naar gemeentetype (N=55)¹⁵*

	Surplus-index
Woongemeenten	11,3
Landelijke gemeenten	8,8
Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	9,0
Semistedelijke en agglomeratiegemeenten	5,8
Centrumgemeenten	17,4
Toeristische gemeenten	16,7
Totaal	13,4

Deze ratio, verder aangeduid als 'surplus-index', kan worden beschouwd als een maat van 'overschot': gemeenten met een hogere ratio voorzien in een hoger sportbudget dan op basis van het decreet wordt toegekend.

De surplus-index voor de zes gemeentetypes variëren tussen 5,8 en 17,4. Concreet betekent dit bijvoorbeeld dat woongemeenten een financiële planning vooropstellen die 11,3 keer het totale jaarlijkse, decretaal vastgelegde subsidiebedrag bedraagt. Deze gemeenten voorzien in een duidelijk hoger sportbudget in vergelijking met bijvoorbeeld semistedelijke en agglomeratiegemeenten. Anders uitgedrukt zou men met enige voorzichtigheid kunnen stellen dat gemeenten met een hogere

¹⁵ Voor de berekening van de surplus-index werden de jaarlijks voorziene uitgaven in de sportbeleidsplannen afgezet tegen de door de overheid toegekende beleids- en impulssubsidie. In de sportbeleidsplannen werden de impulssubsidies (nog) niet expliciet in rekening gebracht. Anderzijds zullen een aantal gemeenten deze subsidiebedragen wellicht wel (indirect) opgenomen hebben in hun financiële prognose.

surplus-index wellicht minder afhankelijk zijn van overheidssubsidies voor hun lokaal sportbeleid. Een ander punt hier is dat in het decreet gestipuleerd wordt dat de overheden die een beroep doen op de desbetreffende subsidies zich ertoe verbinden om gedurende de uitvoering van het sportbeleidsplan hun oorspronkelijke sportbegroting en de bestaande financiële ondersteuning aan sportverenigingen niet te verminderen in vergelijking met het jaar voorafgaand aan het in voege treden van het nieuwe decreet.

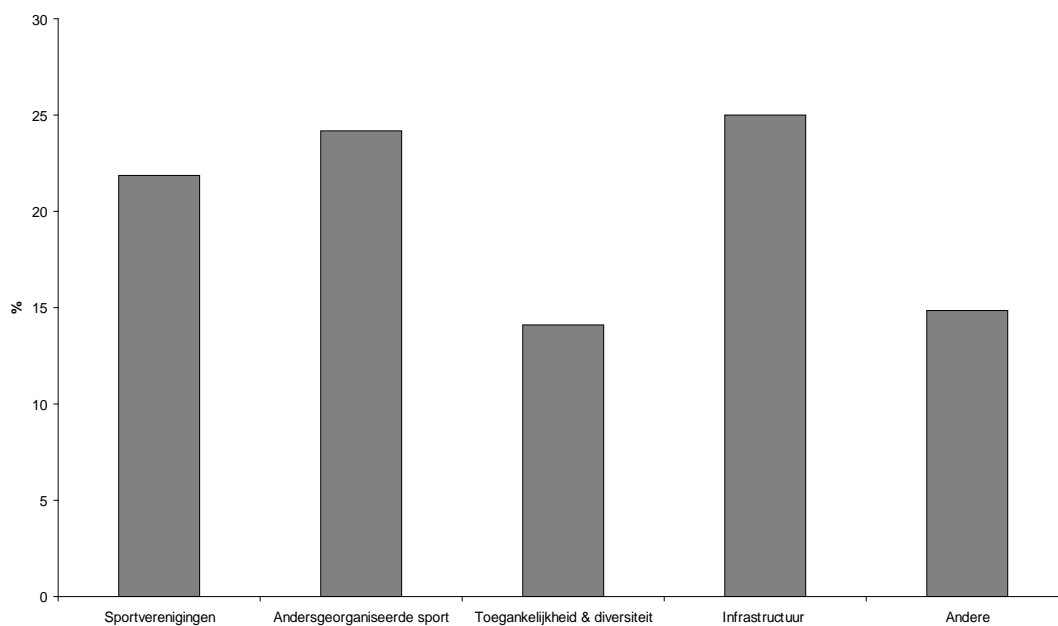
3. Thematische analyse

3.1 Aandeel van de verschillende thema's

3.1.1 Aantal operationele doelstellingen

Alvorens in te gaan op de afzonderlijke inhoudelijke thema's in de sportbeleidsplannen wordt eerst een globaal overzicht gegeven. Uit figuur 3.2 blijkt dat respectievelijk de operationele doelstellingen m.b.t. infrastructuur, andersgeorganiseerde sport en sportverenigingen het grootste aandeel hebben.

Figuur 3.2 Verdeling van het aantal operationele doelstellingen naar thema (N=59)

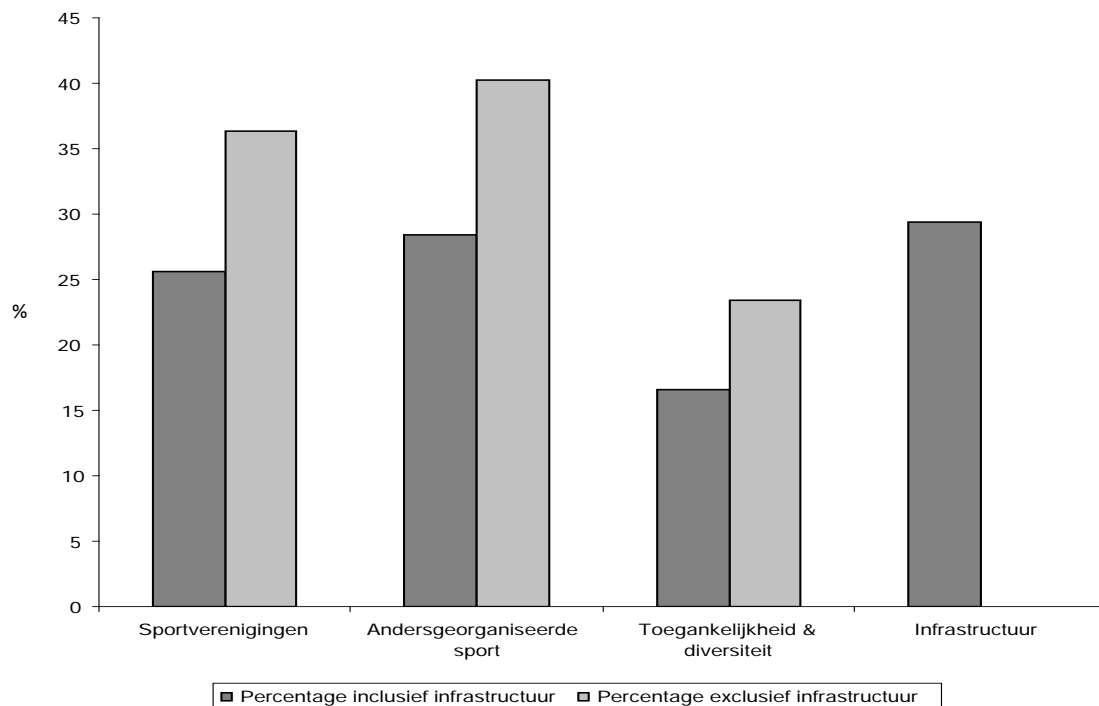

Opmerkelijk is het aanzienlijke aantal operationele doelstellingen dat ondergebracht werd in de categorie 'andere'. Tot deze categorie behoren ondermeer doelstellingen met betrekking tot topsport, communicatie, interne werking van de sportdienst, enz.).

Wanneer deze laatste groep van doelstellingen buiten beschouwing gelaten worden, onderscheiden we in de geselecteerde beleidsplannen 1 508 operationele doelstellingen die zich als volgt verdelen: (1) sportverenigingen (26%); (2) andersgeorganiseerde sport (28%); (3) toegankelijkheid en diversiteit (17%); en (4) infrastructuur (29%).

Het thema 'toegankelijkheid en diversiteit' hinkt, in vergelijking met de andere hoofdstukken, ietwat achterop voor wat het aantal geformuleerde operationele doelstellingen betreft (zie figuur 3.3). De overige hoofdstukken verschillen op dat vlak eerder minimaal van elkaar. Indien we geen rekening houden met de operationele doelstellingen inzake infrastructuur, stellen we vast dat de andersgeorganiseerde sport het meeste aandacht krijgt qua doelstellingformulering.

Figuur 3.3 Verdeling van het aantal operationele doelstellingen naar thema, exclusief 'andere doelstellingen' (N=59)

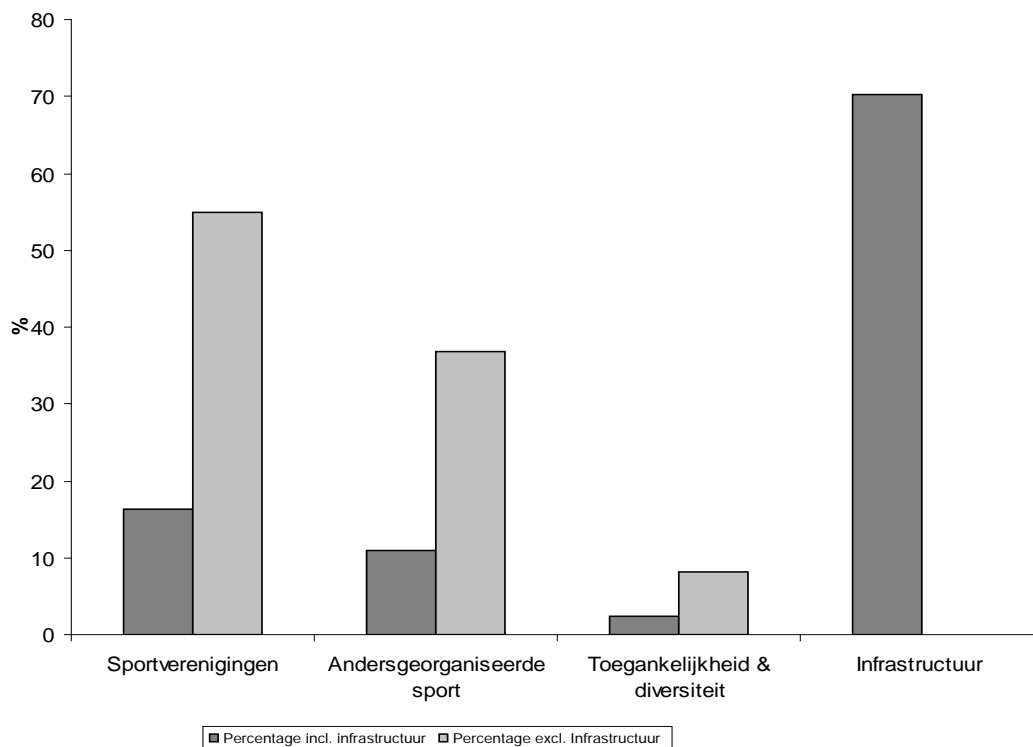

3.1.2 Uitgaven

De verdeling naar uitgaven in figuur 3.4 toont een ander plaatje. Uitgaven voor infrastructuur hebben een groot aandeel in de totale jaarlijkse voorziene uitgaven: ruim 65 procent van de voorziene jaarlijkse uitgaven wordt besteed aan nieuwe sportinfrastructuur en/of renovatie en onderhoud van reeds bestaande sportinfrastructuur. Wanneer enkel de drie andere door het decreet vastgelegde thema's in rekening worden gebracht komt duidelijk het aandeel van de maatregelen met betrekking tot de ondersteuning van sportvereniging naar voor. Het hoofdstuk 'toegankelijkheid en diversiteit' is gemiddeld genomen verantwoordelijk voor het 'kleinste' budget. Hier dient natuurlijk wel te worden gewezen op het feit dat deze onderlinge verdeling sterk bepaald wordt door de decretale richtlijnen hieromtrent (cfr. supra).

Een vergelijking tussen figuur 3.3 en figuur 3.4 leert ons dat de hoogte van de voorziene uitgaven weinig samenhang vertoont met het aantal geformuleerde doelstellingen.

Figuur 3.4 Aandeel van de verschillende inhoudelijke thema's in de jaarlijks voorziene uitgaven (N=55)

Tabel 3.3 geeft de verdeling van de totale uitgaven voor de volledige beleidsperiode (2008-2013) in functie van de verschillende inhoudelijke thema's en het aantal onderscheiden doelstellingen. Daarnaast wordt de gemiddelde uitgave per doelstelling berekend voor een periode van zes jaar.

Uit de tabel blijkt opnieuw dat de gemiddelde uitgaven voor infrastructuur per doelstelling het hoogst liggen, gevolgd door de uitgaven voor de ondersteuning van sportverenigingen. De gemiddelde uitgaven voor Toegankelijkheid en diversiteit liggen per doelstelling het laagst. We willen er op wijzen dat de voorziene uitgaven in tabel 3.3 sterk verschillen van de 261 miljoen euro die reeds eerder werd toegelicht. Dit verschil kan ondermeer verklaard worden door het ontbreken van een zestal gemeenten in deze analyse, waaronder een grootstad die een aanzienlijk aandeel heeft in het totale voorziene bedrag voor de geselecteerde gemeenten. Voor deze gemeenten was het niet mogelijk om uitgaven per operationele doelstelling en per thema te berekenen.

Tabel 3.3 *Totale voorziene uitgaven (2008-2013) per operationele doelstelling naar thema (N=54)*

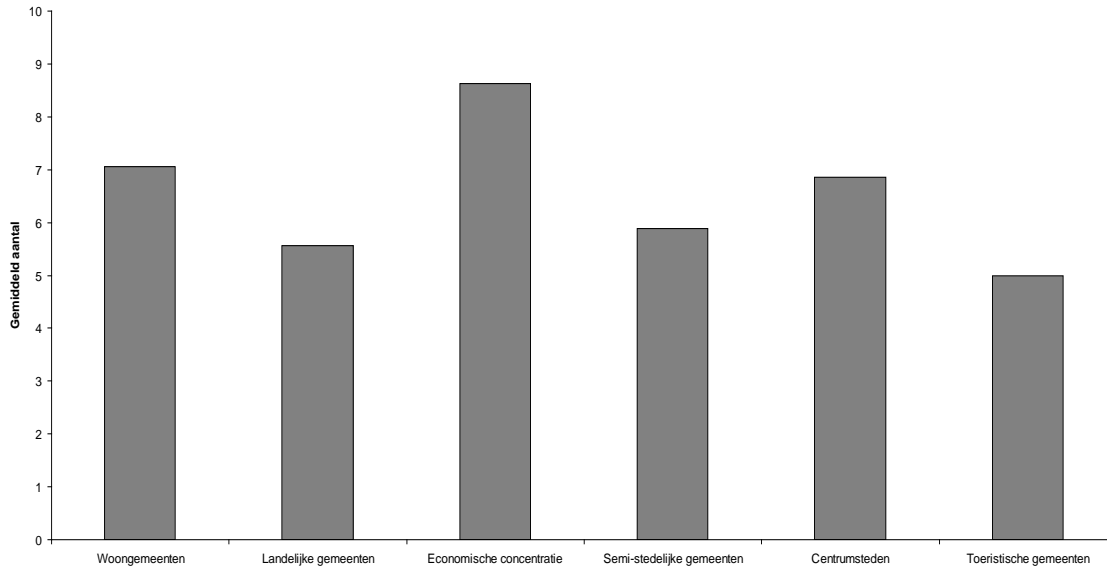
	Operationele doelstellingen	Totale voorziene uitgaven	Totale uitgaven / OD
Sportverenigingen	363	9.608.749	26.470
Andersgeorganiseerde sport	394	8.413.972	21.355
Toegankelijkheid en diversiteit	226	1.553.880	6.876
Infrastructuur	418	77.424.494	185.226
Andere	225	2.779.209	12.352
Totaal	1626	99.780.304	61.366

3.2 Ondersteuning van sportverenigingen

In de geselecteerde beleidsplannen konden 387 operationele doelstellingen onderscheiden worden met betrekking tot de ondersteuning van sportverenigingen¹⁶. Gemiddeld worden bijna zeven operationele doelstellingen geformuleerd met betrekking tot de ondersteuning van sportverenigingen. De subsidiëring van sportverenigingen neemt hierbij een opvallende plaats in. Gemeenten met een concentratie van economische activiteiten scoren hier het hoogst.

¹⁶ Eén gemeente werd voor deze analyse buiten beschouwing gelaten op basis van onvolledige informatie (N=59).

Figuur 3.5 Verdeling van de operationele doelstellingen met betrekking tot de ondersteuning van sportverenigingen in functie van het gemeentetype (N=59)

Voor de beleidsplanperiode 2008-2013 voorzien de gemeenten in onze steekproef 28 euro per inwoner, of ruim 26 000 euro per operationele doelstelling, voor de ondersteuning van sportverenigingen (zie tabel 3.4). Centrumgemeenten en gemeenten met een concentratie van economische activiteit nemen hierin de 'lead'.

Tabel 3.4 Totale voorziene uitgaven (2008-2013) voor de ondersteuning van sportverenigingen naar gemeentetype (N=54)¹⁷

	Operationele doelstellingen	Totale voorziene uitgaven	Totale uitgaven / OD
Woongemeenten	105	1.993.037	18.981
Landelijke gemeenten	95	2.093.640	22.038
Economische concentratie	69	2.533.230	36.713
Semistedelijke gemeenten	38	1.032.000	27.158
Centrumgemeenten	46	1.696.742	36.886
Toeristische gemeenten	10	260.100	26.010
Totaal	363	9.608.749	26.470

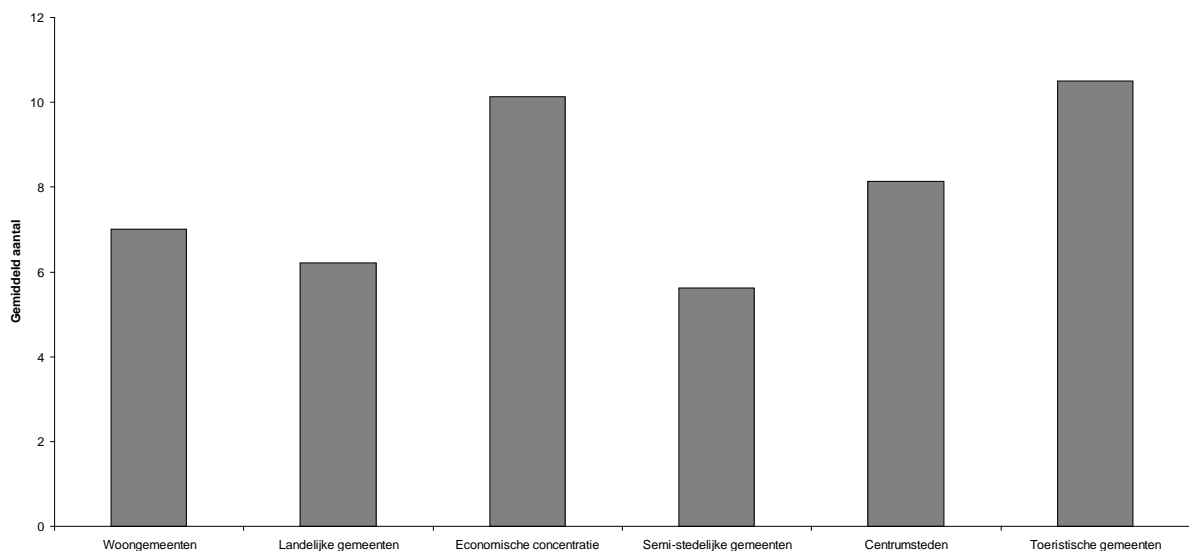
¹⁷ Zes gemeenten werden voor deze analyse omwille van ontbrekende cijfers buiten beschouwing gelaten (N=54).

3.3 Andersgeorganiseerde sport

3.3.1 Globaal

Voor de beleidsplanperiode 2008-2013 voorzien de gemeenten in de steekproef gemiddeld zeven operationele doelstellingen met betrekking tot de ondersteuning van andersgeorganiseerde sport (zie figuur 3.5)¹⁸. Deze gemeenten voorzien ruim 21 000 euro per operationele doelstelling, oftewel 19 euro per inwoner, voor de ondersteuning van andersgeorganiseerde sport (zie tabel 3.5).

Figuur 3.5 Verdeling van de operationele doelstellingen met betrekking tot andersgeorganiseerde sport in functie van het gemeentetype (N=59)

Gemeenten met een toeristische activiteit en gemeenten met een concentratie aan economische activiteit hebben gemiddeld genomen het hoogste aantal operationele doelstellingen opgenomen in hun beleidsplan voor wat de ondersteuning van andersgeorganiseerde sport betreft. Dit kan wellicht deels worden verklaard door de toeristische eigenheid van deze kustgemeenten waardoor er een aanbod voorzien wordt voor toeristen enerzijds en het innovatieve karakter van gemeenten met een concentratie aan economische activiteit anderzijds.

¹⁸ Eén gemeente werd voor deze analyse buiten beschouwing gelaten op basis van onvolledige informatie (N=59).

Tabel 3.5 *Totale voorziene uitgaven (2008-2013) voor de ondersteuning van andersgeorganiseerde sport naar gemeentetype (N=54)*¹⁹

	Operationele doelstellingen	Totale voorziene uitgaven	Totale uitgaven / OD
Woongemeenten	103	2.959.490	28.733
Landelijke gemeenten	102	2.133.882	20.920
Economische concentratie	81	1.085.700	13.404
Semistedelijke gemeenten	36	861.300	23.925
Centrumgemeenten	51	990.500	19.422
Toeristische gemeenten	21	383.100	18.243
Totaal	394	8.413.972	21.355

3.3.2 Buurtsport

Buurtsport is naast onder meer schoolsport en sportkampen een van de aandachtspunten binnen het thema andersgeorganiseerde sport. We lichten dit item er even uit.

In de diverse beleidsplannen wordt naast buurtsport ook gesproken over lokale buurtinitiatieven, sport in de buurt, sport op wijkniveau, pleintjesvoetbal of –basket, enz. In het tweede hoofdstuk van dit onderzoeksrapport werd reeds stilgestaan bij deze verschillen in terminologie en de mogelijke implicaties hiervan voor het onderzoek. Als koepelterm wordt hier ‘buurtsport’ gehanteerd.

In 35 procent van de geselecteerde beleidsplannen worden doelstellingen met betrekking tot buurtsport opgenomen. Voor zestien van deze 21 gemeenten was het mogelijk om een budget te berekenen. Deze zestien gemeenten voorzien voor de periode 2008-2013 gemiddeld 37 975 euro voor de uitwerking van hun doelstellingen met betrekking tot buurtsport.

3.4 Toegankelijkheid en diversiteit

3.4.1 Globaal

Op basis van de analyse op de selectie van beleidsplannen konden er 250 operationele doelstellingen onderscheiden worden met betrekking tot Toegankelijkheid en diversiteit²⁰. Dit komt neer op een gemiddelde van 4 operationele doelstellingen per sportbeleidsplan. Daarmee bevat dit hoofdstuk, in vergelijking met de andere inhoudelijke thema's duidelijk minder operationele doelstellingen.

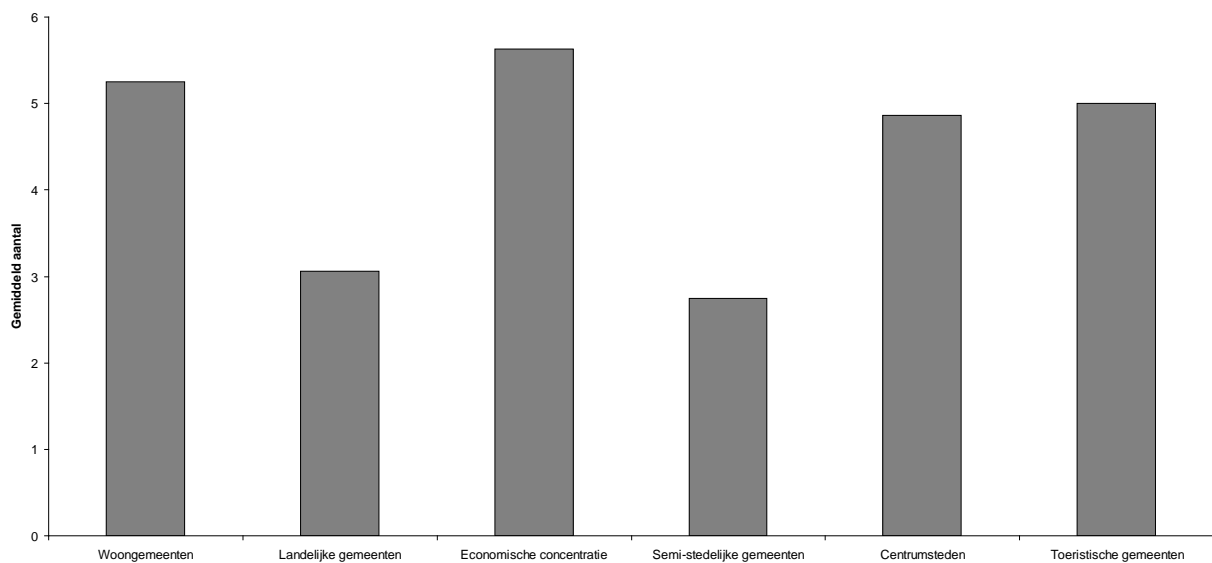
Uit figuur 3.6 blijkt dat woongemeenten en gemeenten met een economische concentratie gemiddeld wat meer doelstellingen opnemen met betrekking tot toegankelijkheid en diversiteit.

¹⁹ Zes gemeenten werden voor deze analyse omwille van ontbrekende cijfers buiten beschouwing gelaten (N=54).

²⁰ Eén gemeente werd voor deze analyse buiten beschouwing gelaten op basis van onvolledige informatie (N=59).

De voorziene budgetten voor dit hoofdstuk zijn ook opvallend lager: gemiddeld voorzien gemeenten 4,2 euro per inwoner of een kleine 7 000 euro per operationele doelstelling voor de periode 2008-2013 (zie tabel 3.6). Opvallend hierbij is dat semistedelijke gemeenten weliswaar minder operationele doelstellingen opnemen, maar anderzijds een groter budget voorzien per doelstelling.

Figuur 3.6 Verdeling van de operationele doelstellingen met betrekking tot toegankelijkheid en diversiteit naar thema in functie van het gemeentetype (N=59)

Tabel 3.6 Totale voorziene uitgaven (2008-2013) voor toegankelijkheid en diversiteit naar gemeentetype (N=54)²¹

	Operationele doelstellingen	Totale voorziene uitgaven	Totale uitgaven / OD
Woongemeenten	77	491.150	6.379
Landelijke gemeenten	44	342.720	7.789
Economische concentratie	45	186.950	4.154
Semistedelijke gemeenten	19	233.920	12.312
Centrumgemeenten	31	249.340	8.043
Toeristische gemeenten	10	49.800	4.980
Totaal	226	1.553.880	6.876

3.4.2 Doelgroepen

Door middel van de verschillende doelstellingen die in het hoofdstuk omtrent toegankelijkheid en diversiteit geformuleerd worden, beoogt de overheid bestaande sociale achterstanden inzake

²¹ Zes gemeenten werden voor deze analyse omwille van ontbrekende cijfers buiten beschouwing gelaten (N=54).

sportparticipatie van bepaalde aandachtsgroepen te corrigeren (De Knop e.a., 2006; Nassen, 2008). Uit de diverse beleidsplannen blijkt dat onder de noemer 'kansengroepen' een amalgaam aan begrippen wordt gebruikt: senioren, ouderen, 65-plussers, personen met een handicap, andersvaliden, mindervaliden, allochtonen, personen van een vreemde origine, culturele minderheden, maatschappelijk achtergestelden, kansarmen, sociaal en cultureel minderbedeelden, enz.

Ruim de helft van de geselecteerde beleidsplannen neemt één of meerdere doelstellingen op met betrekking tot mensen in kansarmoede. Het overgrote deel van deze doelstellingen heeft betrekking op financiële tegemoetkomingen voor inkomgelden. Tachtig procent van de geselecteerde gemeenten formuleerde één of meerdere operationele doelstellingen met een bijzondere aandacht voor ouderen. In de beleidsplannen van deze 41 gemeenten konden 78 operationele doelstellingen met betrekking tot ouderen onderscheiden worden voor een totaal van ruim 1,2 miljoen euro voor de periode 2008-2013.

Doelstellingen met betrekking tot personen met een handicap (90 operationele doelstellingen) en allochtonen (19 operationele doelstellingen) konden respectievelijk gevonden worden in 75 procent²² (34 beleidsplannen) en 25 procent (14 beleidsplannen) van de beleidsplannen. Deze laatste groep is met andere woorden duidelijk ondervertegenwoordigd in de sportbeleidsplanning. Voor personen met een handicap worden voornamelijk doelstellingen op het vlak van het sportaanbod en toegankelijke sportinfrastructuur opgegeven.

Tabel 3.7 geeft een overzicht van de gemiddelde uitgaven per inwoner voor de vier onderscheiden doelgroepen. In de tabel worden geen totalen berekend. Aangezien één maatregel betrekking kan hebben op meerdere doelgroepen zou een sommatie van uitgaven leiden tot een overschatting van de werkelijke situatie. Uit de tabel blijkt onder andere dat, hoewel opmerkelijk minder gemeenten in hun sportbeleidsplan aandacht hebben voor allochtonen, de uitgaven per inwoner voor deze kansengroep duidelijk het hoogste ligt. De laagste gemiddelde uitgave per inwoner noteren we voor personen in kansarmoede. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat wellicht heel wat gemeenten maatregelen en budgetten voorzien voor deze doelgroep maar deze opnemen onder de algemene noemer 'kansengroep' of 'achtergestelde groep'.

²² In vergelijking met 'ouderen' worden weliswaar meer doelstellingen opgenomen met betrekking tot personen met een handicap, maar deze doelgroep komt echter in een kleiner aantal beleidsplannen aan bod.

Tabel 3.7 Voorziene uitgaven per inwoner in het kader van de sportbeleidsplanning voor de periode 2008-2013 naar doelgroep

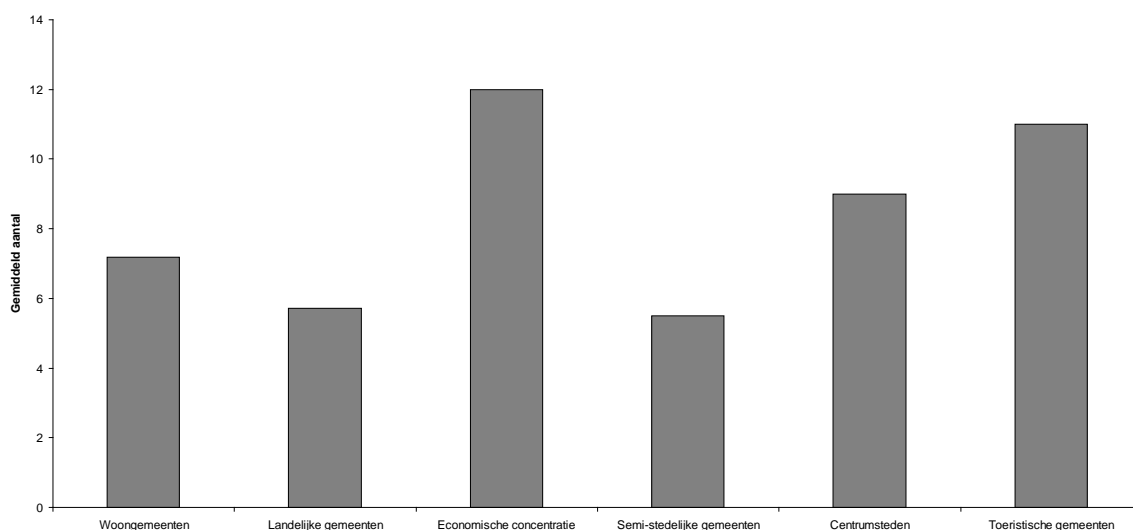
	Voorziene uitgave per inwoner
Ouderen	1,68 € ²³
Personen met een handicap	1,25 € ²⁴
Allochtonen	3,60 € ²⁵
Mensen in kansarmoede	0,43 € ²⁶

3.5 Infrastructuur

3.5.1 Globaal

In de geselecteerde beleidsplannen worden gemiddeld acht operationele doelstellingen opgenomen in het hoofdstuk omtrent infrastructuur. Daarmee is dit hoofdstuk, op basis van deze parameter, het meest nadrukkelijk aanwezig. Gemeenten met een economische concentratie, centrumgemeenten en toeristische gemeenten nemen gemiddeld meer doelstellingen op in hun beleidsplan wat infrastructuur betreft, in vergelijking met de andere types van gemeenten (zie figuur 3.7).

Figuur 3.7 Verdeling van de operationele doelstellingen met betrekking tot infrastructuur in functie van het gemeentetype (N=59)

²³ Voor de berekening van dit bedrag kon een beroep gedaan worden op gegevens afkomstig van 41 gemeenten.

²⁴ Voor de berekening van dit bedrag kon een beroep gedaan worden op gegevens afkomstig van 34 gemeenten.

²⁵ Voor de berekening van dit bedrag kon een beroep gedaan worden op gegevens afkomstig van 14 gemeenten.

²⁶ Voor de berekening van dit bedrag kon een beroep gedaan worden op gegevens afkomstig van 26 gemeenten.

Tabel 3.9 geeft de verdeling van de totale uitgaven (2008-2013) voor infrastructuur naar gemeentetype.

Tabel 3.9 *Totale voorziene uitgaven (2008-2013) voor infrastructuur naar gemeentetype (N=54)*
27

	Operationele doelstellingen	Totale voorziene uitgaven	Totale uitgaven / OD
Woongemeenten	109	28.825.301	264.452
Landelijke gemeenten	96	17.003.044	177.115
Economische concentratie	96	11.350.880	118.238
Semistedelijke gemeenten	37	7.537.800	203.724
Centrumgemeenten	58	8.639.181	148.951
Toeristische gemeenten	22	4.068.288	184.922
Totaal	418	77.424.494	185.226

De gemeenten in onze steekproef besteden gemiddeld 185 000 euro per operationele doelstelling of 119 euro per inwoner aan infrastructuurwerken. Deze cijfers dienen evenwel met de nodige nuances geïnterpreteerd te worden. Het is immers vrij aannemelijk dat er een enorme variatie is in deze uitgaven. Zo zullen bepaalde doelstellingen weinig of geen budget vragen en zullen andere, zoals bijvoorbeeld de bouw van een sportcomplex, grote bedragen vertegenwoordigen.

3.5.2 Finse piste

Naar analogie met de andere inhoudelijke thema's lichten we er één aspect, met betrekking tot het meerjarenplan inzake infrastructuur, uit, namelijk de Finse piste.

Steeds meer lokale overheden laten een Finse looppiste aanleggen, toegankelijk voor een ruim publiek. Anno 2006 telde Vlaanderen 99 Finse pistes (Scheerder e.a., 2009). Een extrapolatie van de gegevens uit de sportbeleidsplannen leert ons dat tegen 2013 naar schatting 186 gemeenten in Vlaanderen over een Finse piste zouden beschikken. Deze evolutie gaat hand in hand met de enorme groei van de loopsport in Vlaanderen gedurende het afgelopen decennium (Scheerder, 2007).

Veertig procent van de gemeentelijke beleidsplannen in de steekproef nemen één of meerdere doelstellingen op met betrekking tot de aanleg, uitbreiding of verbetering van een Finse piste. Het overgrote deel hiervan plant in de periode 2008-2013 de aanleg van een Finse piste. De helft hiervan voorziet de realisatie ervan in de eerste helft van de beleidsperiode.

²⁷ Zes gemeenten werden voor deze analyse omwille van ontbrekende cijfers buiten beschouwing gelaten (N=54).

Slechts elf gemeenten voorzien in een duidelijke financiële prognose met betrekking tot de aanleg en/of uitbreiding van een Finse piste. Bij de overige gemeenten is de aanleg en/of de uitbreiding van de Finse piste een onderdeel van het globale budget voor buitensportinfrastructuur, maar wordt geen detaillering opgenomen, of werd geen financiële prognose opgenomen. De voorziene budgetten hiervoor variëren van 4 000 tot 150 000 euro. Wanneer we deze extreme waarden buiten beschouwing laten komen we op een gemiddeld budget van 39 200 euro voor de aanleg van een Finse piste.

3.6 Andere doelstellingen

Naast de vier door het decreet vastgelegde thema's namen heel wat gemeenten ook andere thema's op in hun beleidsplan, zoals bijvoorbeeld: topsport, de interne werking van de sportdienst, impulssubsidies, enz.

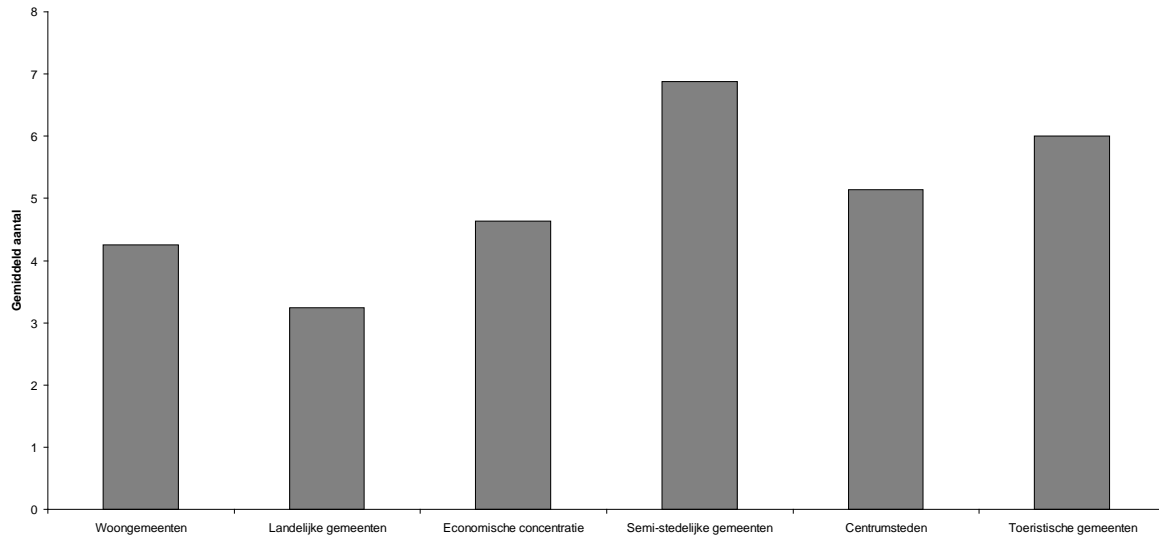
Op basis van de analyse op de selectie van beleidsplannen konden er 263 operationele doelstellingen onderscheiden worden die niet konden ondergebracht worden in één van de vier andere thema's.²⁸

Dit komt neer op een gemiddelde van vijf operationele doelstellingen per beleidsplan.

Semistedelijke gemeenten nemen gemiddeld genomen meer van deze doelstellingen op in hun beleidsplan, in vergelijking met de andere types van gemeenten (zie figuur 3.8). Landelijke gemeentes scoren opvallend lager.

²⁸ Eén gemeente werd voor deze analyse buiten beschouwing gelaten op basis van onvolledige informatie (N=59).

Figuur 3.8 Verdeling van de operationele doelstellingen met betrekking tot 'andere' thema's in functie van het gemeentetype (N=59)

Tabel 3.10 Totale voorziene uitgaven (2008-2013) voor 'andere' thema's naar gemeentetype (N=54)²⁹

	Operationele doelstellingen	Totale voorziene uitgaven	Totale uitgaven / OD
Woongemeenten	62	908.761	14.657
Landelijke gemeenten	53	671.300	12.666
Economische concentratie	37	194.300	5.251
Semistedelijke gemeenten	28	777.460	27.766
Centrumgemeenten	33	116.888	3.542
Toeristische gemeenten	12	110.500	9.208
Totaal	225	2.779.209	12.352

Tabel 3.10 geeft de verdeling van de totale uitgaven (2008-2013) voor de andere thema's naar gemeentetype. Uit de tabel blijkt dat semistedelijke gemeenten niet enkel het meeste doelstellingen met betrekking tot de andere thema's opnemen, maar hier tegenover ook de hoogste budgetten plaatsen.

²⁹ Zes gemeenten werden voor deze analyse omwille van ontbrekende cijfers buiten beschouwing gelaten (N=54).

4. Benchmarking

De financiële analyse op basis van de beleidsplannen geeft niet alleen een zicht op de financiële prognoses voor de periode 2008-2013 maar levert ook het nodige basismateriaal dat gemeenten toelaat om te benchmarken op basis van hun socio-economische typering. Daartoe werden de gemiddelde voorziene uitgaven voor de verschillende socio-economische gemeenteprofielen berekend. Om deze uitgaven min of meer te standaardiseren werd ervoor geopteerd om de voorziene uitgaven per inwoner te berekenen. We zijn ons er van bewust dat er ongetwijfeld schaalgrootte effecten zullen spelen die op deze manier niet volledig worden ondervangen, maar zijn er anderzijds van overtuigd dat deze weergave mogelijkheden creëert om aan benchmarking te doen.

Tabel 3.11 geeft een overzicht van de gemiddelde uitgaven per inwoner voor de periode 2008-2013 voor de zes onderscheiden types van gemeenten enerzijds en de zestien onderscheiden clusters van gemeenten anderzijds. Hierbij werd een onderscheid gemaakt tussen de verschillende inhoudelijke thema's van het decreet lokaal Sport voor Allen-beleid, aangevuld met de andere thema's die werden opgenomen in de geanalyseerde beleidsplannen. In bijlage 1 wordt een overzicht gegeven van alle Vlaamse gemeenten per provincie, naar profiel en type van gemeente. Op die manier is het mogelijk om een vergelijking te maken tussen gemeenten.

De uitgaven per inwoner liggen voor de centrumgemeenten het hoogst. In semistedelijke of agglomeratiegemeenten liggen de gemiddelde uitgaven per inwoner opvallend lager. De onderlinge verschillen tussen de verschillende thema's binnen iedere gemeentegroep worden grotendeels gerespecteerd. Opmerkelijk is het hoge bedrag dat toeristische gemeenten voorzien voor infrastructuur. Wanneer dit laatste thema niet in rekening wordt gebracht zijn de onderlinge verschillen tussen de verschillende types van gemeenten, met uitzondering van de centrumgemeenten, duidelijk kleiner. In vergelijking met andere typen van gemeenten besteden centrumgemeenten voor alle thema's een aanzienlijk hoger bedrag per inwoner.

Tabel 3.11 Voorziene uitgaven per inwoner in het kader van de sportbeleidsplanning voor de periode 2008-2013 naar type van gemeente en inhoudelijke thema's (N=55)³⁰

	Sportverenigingen	Andersgeorganiseerde sport	Toegankelijkheid & diversiteit	Infrastructuur	Andere thema's	Totaal	Totaal (excl. Infrastructuur en andere thema's)
<i>Woongemeenten</i>	8,3	12,3	2,0	119,9	3,8	155,6	22,7
Landelijke zones		12,3	12,4	2,1	70,4	2,2	130,5
Stadsrand		5,4	10,9	2,1	230,3	3,9	252,5
Agglomeratiegemeenten		4,8	9,5	2,3	121,7	3,8	142,1
Residentiële randgemeenten		11,7	19,4	1,3	48,5	6,4	87,2
<i>Landelijke gemeenten</i>	11,5	11,7	1,9	93,3	3,7	121,4	25,1
Kleine landbouwgemeenten		16,2	12,0	1,0	34,5	1,2	64,8
Landelijke gemeenten met sterke vergrijzing		18,4	10,4	2,7	49,6	9,3	90,3
Plattelandsgemeenten - demografische groei		5,6	12,5	1,7	140,5	1,1	159,8
<i>Gemeenten met een concentratie van economische activiteit</i>	20,5	8,8	1,5	92,0	1,6	124,4	30,9
Landelijke gemeenten		16,3	16,0	2,2	100,0	2,1	136,6
Verstedelijkte plattelandsgemeenten - demografische groei		32,2	2,3	0,9	98,1	1,8	135,2
Steden en agglomeratiegemeenten		13,7	5,0	1,1	72,2	0,5	92,6
<i>Semistedelijke of agglomeratiegemeenten</i>	7,9	6,6	1,8	57,7	6,0	80,0	16,3
Weinig verstedelijkte gemeenten - demografische achteruitgang		11,1	13,3	2,2	38,6	2,3	67,6
Sterk verstedelijkte gemeenten - lage inkomens		5,9	2,3	1,5	69,9	8,2	87,8
<i>Centrumgemeenten</i>	44,4	26,7	6,4	139,5	22,5	239,5	77,5
Middelgrote steden		10,5	5,8	0,8	51,1	0,2	68,2
Regionale steden		2,7	1,9	1,2	16,4	0,8	23,0
Grote en regionale steden – hoofdplaatsen		64,3	38,7	9,3	195,2	34,1	341,7
<i>Toeristische gemeenten</i>	12,3	18,2	2,4	192,9	5,2	231,0	32,9
Kustgemeenten		12,3	18,2	2,4	192,9	5,2	231,0
TOTAAL	28,1	18,8	4,2	119,3	13,2	185,0	51,0

³⁰ Vijf gemeenten werden voor deze analyse omwille van ontbrekende cijfers buiten beschouwing gelaten (N=55).

5. Besluit

In dit hoofdstuk werden de resultaten van de inhoudelijke en de financiële analyse op de sportbeleidsplannen toegelicht. Hierbij kwamen zowel een globale als een thematische analyse aan bod. Het hoofdstuk werd afgesloten met cijfermateriaal dat gemeenten moet toelaten om hun sportbeleidsplanning af te toetsen aan die van gemeenten met een gelijkaardige sociaal-economisch profiel.

In het volgende hoofdstuk worden de uitgaven die gemeenten voorzien in hun sportbeleidsplanning voor de periode 2008-2013 gerelateerde aan de uitgaven aan sport van deze gemeenten in 2007.

HOOFDSTUK 4

UITGAVEN AAN SPORT

In dit hoofdstuk wordt getracht om de resultaten van de financiële analyse uit het vorige hoofdstuk te relateren aan de uitgaven aan sport van deze gemeente in 2007. Op die manier is het mogelijk om ondermeer na te gaan of er een toename is in de besteding van lokale besturen aan sport. Immers, voor de uitvoering van het decreet lokaal Sport voor Allen-beleid werden er extra middelen voorzien waarbij de lokale besturen er zich toe verbinden om niet minder dan vroeger uit te geven.

1. Uitgaven aan sport in 2007

1.1 Inleiding

Om de financiële planning voor de periode 2008-2013 in perspectief te plaatsen is het zinvol om de prognose cijfers te relateren aan de werkelijke uitgaven voor sport en lichamelijke opvoeding in 2007. Alle gemeenten die in 2007 beschikten over een erkende sportdienst (n=197) werden geacht om, conform deze erkenningsvoorwaarden, voor één november 2008 een financieel verslag voor het werkingsjaar 2007 in te dienen bij het Agentschap Bloso. In dit verslag worden alle uitgaven en inkomsten voor de sport opgenomen die terug te vinden zijn in de rekening van de gemeente met als functionele code '764 (sport en lichamelijke opvoeding)' of '765 (openlucht recreatie)' en/of de rekening van de gemeentelijke vzw en/of de rekening van het autonoom gemeentebedrijf. Bij de tijdreeksanalyse in Hoofdstuk 2 werd de code '765' niet in rekening gebracht.

Tabel 4.1 Gemeentelijke financiële verslagen 2007 in functie van beschikbaarheid en erkenningsvoorwaarden (N=60)

		N	%
Erkenning	44	73,3	
Financieel verslag van de gemeente beschikbaar		38	86,4
Financieel verslag van de gemeente niet beschikbaar		6	13,6
Geen erkenning	16	26,7	
Vlaanderen	60	100,0	

Vierenveertig van de door ons geselecteerde gemeenten (73%) waren in 2007 reeds erkend en dienden bijgevolg te voldoen aan deze erkenningsvoorwaarde. Voor onze analyse konden we beschikken over de financiële rekeningen van 38 gemeenten (zie tabel 4.1)³¹.

In tabel 4.2 wordt voor de gemeenten waarvoor we konden beschikken over een financieel verslag voor het werkjaar 2007 de verdeling naar provincie en gemeentetype weergegeven. In vergelijking met de populatie zijn de Limburgse gemeenten sterker vertegenwoordigd.

Tabel 4.2 Beschikbare gemeentelijke financiële verslagen 2007 in functie van provincie en gemeentetype (N=38)³²

	N
Provincie	
Antwerpen	7
Limburg	6
Oost-Vlaanderen	7
Vlaams-Brabant	7
West-Vlaanderen	11
Gemeentetype	
Woongemeenten	10
Landelijke gemeenten	10
Economische concentratie	6
Semistedelijke gemeenten	6
Centrumgemeenten	5
Toeristische gemeenten	1

1.2 Gewone en buitengewone uitgaven

Vooreerst dient opgemerkt te worden dat een vergelijking tussen de financiële resultaten voor 2007 en de financiële beleidsplanning niet zonder meer mogelijk is. Zoals reeds eerder aangekaart, komen bijvoorbeeld personeels- en werkingskosten weinig tot niet voor in de financiële beleidsplanning voor de periode 2008-2013, terwijl deze kosten juist wel in rekening gebracht worden in de financiële verslagen.

Tabel 4.3 geeft een overzicht van respectievelijk de gewone en de buitengewone uitgaven, ontvangsten en netto bestedingen in functie van het sociaal-economisch profiel van de gemeenten.

³¹ De financiële verslagen werden door het ISB opgevraagd bij de betreffende gemeenten.

³² Omwille van het beperkt aantal observaties worden in de tabel geen percentages opgenomen.

Tabel 4.3 Gewone en buitengewone sportuitgaven en –ontvangsten van gemeenten (N=37)

	Gewoon			Buitengewoon		
	Uitgaven	Ontvangsten	Netto-bestedingen	Uitgaven	Ontvangsten	Netto-bestedingen
Woongemeenten	9.676.572	2.543.383	7.133.189	3.127.576	65.642	3.061.935
Landelijke gemeenten	4.616.671	1.732.449	2.884.223	501.742	43.674	458.068
Economische concentratie	4.679.142	2.079.592	2.599.550	1.355.328	39.274	1.316.054
Semistedelijke gemeenten	6.365.627	3.873.543	2.492.084	873.980	571.307	302.674
Centrumgemeenten	13.141.623	2.265.167	10.876.456	1.124.124	0	1.124.124
Toeristische gemeenten	1.056.328	249.804	806.524	61.633	0	61.633
Totaal	39.535.963	12.743.937	26.792.026	7.044.384	719.895	6.324.488

In tabel 4.4 worden deze bedragen in perspectief geplaatst door ze te relateren aan het aantal inwoners in de respectievelijke gemeenten. Centrumgemeenten en toeristische gemeenten hadden in 2007 per inwoner de hoogste gewone netto-bestedingen. De semi-stedelijke gemeenten noteren de laagste netto-bestedingen. De netto-bestedingen voor de buitengewone dienst liggen het hoogst in de woongemeenten en gemeenten met een concentratie aan economische activiteit. Gezien het beperkte aantal gemeenten per gemeentetype is het evenwel aangewezen om dergelijke uitsplitsing naar gemeentetype met de nodige voorzichtigheid te interpreteren.

Tabel 4.4 Gewone en buitengewone sportuitgaven en –ontvangsten van gemeenten per inwoner (N=37)

	Gewoon			Buitengewoon		
	Uitgaven	Ontvangsten	Netto-bestedingen	Uitgaven	Ontvangsten	Netto-bestedingen
Woongemeenten	52,5	13,8	38,7	17,0	0,4	16,6
Landelijke gemeenten	42,6	16,0	26,6	4,6	0,4	4,2
Economische concentratie	51,0	22,7	28,3	14,8	0,4	14,4
Semistedelijke gemeenten	48,8	29,7	19,1	6,7	4,4	2,3
Centrumgemeenten	103,9	17,9	86,0	8,9	0,0	8,9
Toeristische gemeenten	104,0	24,6	79,4	6,1	0,0	6,1
Totaal	60,7	19,6	41,1	10,8	1,1	9,7

2. Vergelijking situatie 2007 met prognosecijfers

2.1 Uitgaven aan sport

In tabel 4.5 worden de uitgaven aan sport in 2007 in functie van het gemeentetype naast de financiële prognose op jaarbasis in de sportbeleidsplannen geplaatst. De cijfers in deze tabel bevestigen dat deze niet zonder meer vergelijkbaar zijn. De vergelijking van de prognosecijfers met de uitgaven leert ons evenwel dat het merendeel van de uitgaven aan sport op rekening te schrijven is van personeels- en werkingskosten.

Tabel 4.5 Gewone en buitengewone sportuitgaven van gemeenten per inwoner in 2007 versus financiële prognose in de sportbeleidsplannen (N=37)

	Gewone uitgaven	Buitengewone uitgaven	Financiële prognose
Woongemeenten	52,5	17,0	26,1
Landelijke gemeenten	42,6	4,6	9,6
Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	51,0	14,8	18,1
Semistedelijke en agglomeratiegemeenten	48,8	6,7	10,4
Centrumgemeenten	103,9	8,9	11,0
Toeristische gemeenten	104,0	6,1	23,7
Vlaanderen	60,7	10,8	11,1

Ook hier geldt dat de uitsplitsing naar gemeentetype met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd dient te worden. De cijfers in bovenstaande tabel suggereren anderzijds dat de discrepantie tussen de voorziene middelen en de werkelijke bestedingen niet gelijk is voor de verschillende gemeentetypes. Zo voorzien toeristische gemeenten de op één na hoogste besteding per inwoner in hun beleidsplan en scoren zij het hoogst voor wat betreft de gewone uitgaven aan sport. Centrumgemeenten daarentegen scoren even hoog voor wat betreft de gewone uitgaven, maar voorzien duidelijk minder in hun financiële prognose.

2.2 Sportpromotie

In het decreet van 5 april 1995 wordt vooropgesteld dat het gemeentelijk budget voor sportpromotie minimaal even groot dient te zijn als de subsidie die door het Bloso werd toegekend in het vorige werkjaar. Hierbij dient een onderscheid gemaakt worden tussen de effectieve kosten voor sportpromotie en de aanvaardbare kosten.

Gemiddeld wordt drie euro per inwoner per jaar besteed aan sportpromotie (zie tabel 4.6). De verschillen tussen de verschillende typen van gemeenten zijn echter beperkt: centrumgemeenten en toeristische gemeenten besteden gemiddeld genomen iets meer aan sportpromotie, woongemeenten en semi-stedelijke gemeenten wat minder.

Een derde van de sportpromotionele kosten zijn lesgeverskosten. Ruim 60 procent van de kosten vallen onder de noemer 'overige sportpromotionele kosten'. Hieronder verstaat men ondermeer advertenties, busvervoer, promotiemateriaal, verbruiksmateriaal, huur van sport- en logistiek materiaal, enz. Infrastructuurkosten tenslotte vertegenwoordigen zeven procent van de sportpromotionele kosten.

Tabel 4.6 Effectieve kosten voor sportpromotie in 2007 naar gemeentetype (N=36)

	N	Gemiddelde kost per gemeente	Kosten per inwoner
Woongemeenten	10	48.234,1	2,6
Landelijke gemeenten	10	36.559,3	3,7
Economische concentratie	6	51.690,5	2,9
Semistedelijke gemeenten	5	50.587,3	2,6
Centrumgemeenten	4	121.737,8	4,2
Toeristische gemeenten	1	44.923,2	4,4
Totaal	36	53.969,1	3,2

2.3 Subsidiëring van sportverenigingen

Op basis van de beschikbare financiële verslagen voor 2007 werd berekend dat Vlaamse gemeenten in 2007 gemiddeld 1,6 euro per inwoner spendeerden aan de subsidiëring van sportverenigingen (zie tabel 4.7). In gemeenten met een concentratie aan economische activiteit en woongemeenten ligt dit bedrag lager, in toeristische gemeenten een stuk hoger.

Het nieuwe decreet op het lokale sportbeleid voorziet dat gemeenten minstens 0,75 euro per inwoner moeten voorzien voor de subsidiëring van sportverenigingen. De gemeenten die werden opgenomen in de steekproef voldoen aldus aan deze voorwaarde. Wanneer we de voorziene subsidies voor 2008 vergelijken met de subsidie die gemeenten in 2007 uitbetaalden aan hun sportclubs zien we dat 30 procent van de geselecteerde gemeenten zijn subsidiebedrag in de komende beleidsperiode verhoogt. De overige gemeenten handhaven hun subsidiebedrag. Dit beantwoordt aan de voorwaarde die in het decreet gestipuleerd wordt: lokale overheden die een beroep doen op de beleidssubsidie verbinden zich ertoe om gedurende de uitvoering van het

sportbeleidsplan hun oorspronkelijke sportbegroting en de bestaande financiële ondersteuning aan sportverenigingen niet te verminderen in vergelijking met het jaar voorafgaand aan het in voege treden van het nieuwe decreet.

Tabel 4.7 *Subsidies voor sportverenigingen in 2007 naar gemeentetype (N=34)*

	N	Gemiddelde subsidie per gemeente	Subsidiebedrag per inwoner
Woongemeenten	10	20.136,2	1,1
Landelijke gemeenten	7	22.371,7	2,3
Economische concentratie	6	12.326,9	0,8
Semistedelijke gemeenten	5	44.536,2	1,9
Centrumgemeenten	5	64.146,7	2,0
Toeristische gemeenten	1	56.626,9	5,6
Totaal	34	30.351,9	1,6

3. Subsidiëring door de Vlaamse overheid

Voor de 38 gemeenten in onze steekproef met een erkenning in 2007 was het mogelijk om een vergelijking te maken tussen het subsidiebedrag dat ze voor 2007 van de Vlaamse overheid ontvingen conform het decreet van 5 april 1995 en de beleidssubsidie conform het decreet van 9 maart 2007. Gezien de extra middelen die werden vrij gemaakt in het kader van het nieuwe decreet lag een stijging van het subsidiebedrag in de lijn der verwachtingen.

Wanneer de inbreng vanuit de overheid in rekening wordt gebracht (beleidssubsidie plus impulssubsidie³³) blijkt dat acht procent van de gemeenten minder subsidies dan voorheen zullen ontvangen. Anders geformuleerd betekent dit dat ruim 90 procent van de gemeenten er op vooruit gaat.

Uit tabel 4.8 blijkt dat de gemeenten in onze steekproef anno 2007 gemiddeld een subsidiebedrag van 1,4 euro per inwoner ontvingen. Tussen de gemeenten onderling zijn er grote verschillen. De gemeente met het laagste subsidiebedrag ontving 0,6 euro per inwoner. Daartegenover staat dat de gemeente in onze steekproef met het hoogste subsidiebedrag 3,6 euro per inwoner ontving.

Aangezien het beleidsrelevant is om uitspraken te doen voor Vlaanderen werd op basis van beschikbare cijfers nagegaan wat het effect is van het nieuwe decreet van 9 maart 2007 in

³³ We merken op dat de impulssubsidie vanaf 2009 in rekening wordt gebracht.

vergelijking met het oude decreet van 5 april 1995. Daarvoor werd gebruikt gemaakt van een beschikbaar databestand voor 2004 met daarin de subsidiebedragen van de gesubsidieerde gemeenten. Op basis van deze subsidiegegevens voor 2004 werd berekend dat van de 172 gemeenten die subsidies ontvingen een kleine tien procent minder zou ontvangen op basis van het nieuwe decreet. Deze analyse bevestigt met andere woorden de bovenstaande bevinding dat ruim 90 procent van de gemeenten dankzij het nieuwe decreet meer middelen ter beschikking krijgt voor hun lokaal sportbeleid.

Tabel 4.8 *Subsidies aan gemeenten conform het decreet van 5 april 1995 naar gemeentetype (N=37)*

	N	Subsidie per gemeente (decreet '95)	Subsidiebedrag per inwoner (decreet '95)
Woongemeenten	10	23.440,1	1,3
Landelijke gemeenten	10	13.317,6	1,3
Economische concentratie	6	29.737,9	1,7
Semistedelijke gemeenten	5	34.804,2	1,6
Centrumgemeenten	5	45.963,84	1,5
Toeristische gemeenten	1	27.445,27	2,7
Totaal	37	26.413,3	1,4

4. Besluit

In dit hoofdstuk werd getracht om de resultaten van de financiële analyse op basis van de sportbeleidsplanning te relateren aan de uitgaven aan sport van deze gemeente in 2007. Uit deze analyse bleek dat het overgrote deel van de geselecteerde gemeenten door middel van het decreet van 9 maart 2007 meer subsidies dan voorheen zullen ontvangen.

De positieve effecten van het decreet vertalen zich ondermeer ook in de ondersteuning van sportverenigingen door gemeenten. Wanneer we de voorziene subsidies voor 2008 vergelijken met de subsidie die gemeenten in 2007 uitbetaalden aan hun sportclubs zien we dat één op drie van de geselecteerde gemeenten zijn subsidiebedrag in de komende beleidsperiode verhoogt.

HOOFDSTUK 5

SYNTHESE

In dit vijfde en laatste hoofdstuk worden de voornaamste bevindingen van het onderzoek naar de financiële prognoses die Vlaamse gemeenten opgenomen hebben in hun sportbeleidsplannen voor de periode 2008-2013, beknopt weergegeven. Daarnaast formuleren we een aantal aanbevelingen.

1. Situering en opzet van het onderzoek

Met dit onderzoek wilden we een zicht krijgen op de inhoudelijke en financiële prognose van Vlaamse gemeenten in de sportbeleidsplannen voor de periode 2008-2013. Een drietal onderzoeksdoelstellingen en –vragen konden onderscheiden worden:

- *Een inhoudelijke beschrijvende analyse op het niveau van de strategische en operationele doelstellingen die gemeenten in hun sportbeleidsplan vooropstellen. Hoeveel strategische en operationele doelstellingen nemen gemeenten gemiddeld op in hun beleidsplanning? Hoe verdelen deze doelstellingen zich over de verschillende geselecteerde thema's (cfr. het decreet)? Zijn er hierbij verschillen tussen grotere en kleinere gemeenten? ... enz.*
- *Een financiële analyse op basis van de voorziene uitgaven door gemeenten op basis van hun sportbeleidsplan. Hoeveel middelen voorzien de Vlaamse gemeenten gemiddeld voor de uitvoering van hun sportbeleidsplan? Hoe verhoudt dit zich naar de verschillende onderscheiden hoofdstukken? Zijn er verschillen tussen gemeenten? ... enz.*
- *Doelmatigheid van het decreet in termen van een vergelijking van de in het beleidsplan voorzien uitgaven met de werkelijke uitgaven anno 2007. In welke mate is er een toename in de besteding van lokale besturen aan sport?*

Om de verschillende doelstellingen en de daaraan verbonden onderzoeksvragen te beantwoorden wordt informatie uit drie verschillende bronnen samengebracht. De kern van de informatie werd verzameld door een grondige analyse van de sportbeleidsplannen voor de periode 2008-2013 van een selectie van gemeenten. Hiertoe werd een representatieve steekproef getrokken van 60 Vlaamse gemeenten op basis van hun sociaal-economisch profiel.

Daarnaast werden voor dezelfde gemeenten de financiële rekeningen voor 2007 onder de loep genomen. Een derde en laatste bron is een tijdsreeks (1999-2006) van uitgaven (gewone plus

buitengewone begroting) aan sport door gemeenten die werd samengebracht door de Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement van de K.U.Leuven op basis van gegevens die werden aangeleverd door het Agentschap voor Binnenlands Bestuur van de Vlaamse overheid.

2. Voornaamste bevindingen

2.1 Impact van het decreet lokaal Sport voor Allen-beleid

Om het effect van het decreet lokaal Sport voor Allen-beleid op de frequentie en de kwaliteit van de actieve sportbeoefening te bepalen is het nog te vroeg. Op dit moment is het wel mogelijk om reeds uitspraken te doen over de impact van het nieuwe decreet in termen van bereik en subsidiëring.

2.1.1 Ruim 90 procent van de Vlaamse gemeenten maakt een sportbeleidsplan op

Het nieuwe decreet er in geslaagd om op relatief korte termijn een sterke inhaalbeweging te realiseren. Op basis van het nieuwe decreet van 2007 hebben op het einde van 2008 287 gemeenten een sportbeleidsplan ingediend dat intussen goedgekeurd werd door de Vlaamse overheid. Dat is een toename met ruim 50 procent ten opzichte van de periode voor de invoering van het decreet. Nooit eerder wist de decreetgever zoveel lokale besturen aan te spreken om met Vlaamse middelen een lokaal Sport voor Allen-beleid uit te bouwen.

2.1.2 Subsidiëring van gemeenten gaat er grosso modo op vooruit

Het overgrote deel van de Vlaamse gemeenten zal dankzij het nieuwe decreet meer middelen ter beschikking hebben om vorm te geven aan hun lokaal sportbeleid. Anderzijds is er een beperkt aantal gemeenten dat conform het decreet van 5 april 1995 een opvallend hoger subsidiebedrag ontving. Grosso modo kunnen we evenwel stellen dat het Decreet Lokaal Sport voor Allen-beleid er in slaagt om meer middelen ter beschikking te stellen van lokale overheden om zoveel mogelijk mensen op een zo verantwoord, regelmatig en kwalitatief mogelijke wijze tot actieve sportbeoefening te stimuleren. Voor het totaal van de Vlaamse gemeenten (N=308) wordt een subsidie voorzien van 14,1 miljoen euro, namelijk 9,2 miljoen euro beleidssubsidies en 4,9 miljoen euro impulssubsidies.

2.2 Inhoudelijke en financiële analyse

2.2.1 Gemiddeld 11 strategische en 30 operationele doelstellingen per beleidsplan

Gemiddeld worden 11 strategische en 30 operationele doelstellingen per beleidsplan onderscheiden. De thema's infrastructuur en de ondersteuning van sportverenigingen en andersgeorganiseerde sport tellen opmerkelijk meer operationele doelstellingen dan het hoofdstuk omtrent toegankelijkheid en diversiteit. Enigszins opmerkelijk werd geen betekenisvol verband gevonden tussen de grootte van een gemeente (in termen van het aantal inwoners) en het aantal doelstellingen dat een gemeente onderscheidt in haar beleidsplan. Nochtans is de beleidssubsidie die gemeenten ontvangen afhankelijk van het inwonersaantal en doet bijgevolg een betekenisvol verband vermoeden.

2.2.2 Vlaamse gemeenten plannen ruim 1,1 miljard euro uit te geven in de periode 2008-2013

Op basis van een extrapolatie van de financiële prognoses van de gemeenten in onze steekproef komen we op een totale begroting van ruim 1,1 miljard euro voor sport (inclusief infrastructuur) in Vlaanderen voor de periode 2008-2013. Dit komt overeen met een jaarlijkse begroting van 189 miljoen euro. Dit bedrag maakt in sterke mate abstractie maakt van de personeels- en werkingskosten die daarentegen wel worden meegenomen in de jaarlijkse financiële verslagen van de gemeenten.

2.2.3 Vlaamse gemeenten genereren een surplus

De verhouding tussen de gemiddelde uitgaven aan sport per jaar enerzijds en de jaarlijkse overheidssubsidie (beleidssubsidie plus impulssubsidie) waarop men volgens het decreet van 2007 recht heeft anderzijds, laat toe om een 'surplus-index' te berekenen. Deze ratio kan worden beschouwd als een maat van 'overschot': gemeenten met een hogere ratio voorzien in een hoger sportbudget dan op basis van het decreet wordt toegekend. Centrumgemeenten, toeristische gemeenten en woongemeenten hebben de hoogste 'surplus-index'. Met enige voorzichtigheid kunnen we stellen dat deze gemeenten wellicht minder afhankelijk zijn van overheidssubsidies voor hun lokaal sportbeleid.

2.2.4 De globale verdeelsleutel wordt gerespecteerd

Uitgaven voor infrastructuur hebben een groot aandeel in de totale jaarlijkse voorziene uitgaven: 65 procent van de voorziene jaarlijkse uitgaven wordt besteed aan nieuwe sportinfrastructuur en/of renovatie en onderhoud van reeds bestaande sportinfrastructuur. Wanneer enkel de drie andere

door het decreet vastgelegde thema's in rekening worden gebracht komt duidelijk het aandeel van de maatregelen met betrekking tot de ondersteuning van sportvereniging naar voor. Het hoofdstuk 'toegankelijkheid en diversiteit' is gemiddeld genomen verantwoordelijk voor het 'kleinste' budget. Deze onderlinge verdeling wordt uiteraard sterk bepaald door de decretale richtlijnen hieromtrent.

2.2.5 Subsidiëring van sportverenigingen staat vooraan op de beleidsagenda

Gemiddeld worden bijna zeven operationele doelstellingen geformuleerd met betrekking tot de ondersteuning van sportverenigingen. De subsidiëring van sportverenigingen neemt hierbij een opvallende plaats in. Gemeenten met een concentratie van economische activiteiten en centrumgemeenten scoren hier het hoogst.

Wanneer we de voorziene subsidies voor 2008 vergelijken met de subsidie die gemeenten in 2007 uitbetaalden aan hun sportclubs zien we dat de gemeenten hun subsidiebedrag in de komende beleidsperiode handhaven of verhogen.

2.2.6 Toeristen en innovatiepotentieel als basis voor andersgeorganiseerde sport

Gemeenten met een toeristische activiteit en gemeenten met een concentratie aan economische activiteit nemen gemiddeld het hoogste aantal operationele doelstellingen op in hun beleidsplan voor wat de ondersteuning van andersgeorganiseerde sport betreft. Een mogelijke verklaring hiervoor is wellicht de toeristische eigenheid van deze kustgemeenten waardoor er een aanbod voorzien wordt voor toeristen enerzijds en het innovatieve karakter van gemeenten met een concentratie aan economische activiteit anderzijds.

2.2.7 Toegankelijkheid en diversiteit hinken wat achterop

Het thema 'toegankelijkheid en diversiteit' bevat, in vergelijking met de andere inhoudelijke thema's, duidelijk minder operationele doelstellingen. Bovendien zijn de voorziene budgetten ook opvallend lager. Woongemeenten en gemeenten met een economische concentratie nemen gemiddeld iets meer doelstellingen op met betrekking tot toegankelijkheid en diversiteit.

2.2.8 Een amalgaam aan kansengroepen

Ruim de helft van de geselecteerde beleidsplannen neemt één of meerdere doelstellingen op met betrekking tot mensen in kansarmoede. Tachtig procent van de geselecteerde gemeenten formuleerde één of meerdere operationele doelstellingen met een bijzondere aandacht voor ouderen. Doelstellingen met betrekking tot personen met een handicap en allochtonen konden respectievelijk gevonden worden in 75 procenten 25 procent van de beleidsplannen.

Onder de noemer 'kansengroepen' wordt een amalgaam aan begrippen gebruikt: senioren, ouderen, 65-plussers, personen met een handicap, andersvaliden, mindervaliden, allochtonen, personen van een vreemde origine, culturele minderheden, maatschappelijk achtergestelden, kansarmen, sociaal en cultureel minderbedeelden, enz. Heel wat lokale besturen zijn schijnbaar onvoldoende vertrouwd met kansengroepen op gerichte doelstellingen voor op te stellen. Het verdient dan ook aanbeveling om hen hierin (verder) te ondersteunen.

2.2.9 Vlaamse gemeenten investeren in sportinfrastructuur

Het hoofdstuk 'meerjarenplan inzake sportinfrastructuur' is op basis van het aantal onderscheiden doelstellingen het meest nadrukkelijk aanwezig in de sportbeleidsplannen voor de periode 2008-2013. Gemeenten met een economische concentratie, centrumsteden en toeristische gemeenten scoren op dit vlak duidelijk beter, in vergelijking met de andere types van gemeenten. Deze vaststellingen bevestigen de idee dat goede en kwaliteitsvolle sportvoorzieningen een belangrijk speerpunt vormen voor het lokale sportbeleid.

2.2.10 Ruim 40 procent van de gemeenten maakt werk van een Finse piste

Steeds meer lokale overheden laten een Finse looppiste aanleggen, toegankelijk voor een ruim publiek. Een extrapolatie van de gegevens uit de sportbeleidsplannen leert ons dat tegen 2013 naar schatting 186 gemeenten in Vlaanderen over een Finse piste zouden beschikken. Deze evolutie gaat hand in hand met de enorme groei van de loopsport in Vlaanderen gedurende het afgelopen decennium (Scheerder, 2007). Veertig procent van de gemeentelijke beleidsplannen in de steekproef nemen één of meerdere doelstellingen op met betrekking tot de aanleg, uitbreiding of verbetering van een Finse piste.

2.3 Evaluatie en monitoring

2.3.1 Nood aan eenvormigheid

Het decreet van 2007 betreffende het lokaal Sport voor Allen-beleid en het bijhorende uitvoeringsbesluit voorzien in de nodige vrijheid voor gemeenten om invulling te geven aan hun sportbeleidsplan. Deze vormelijke en grotendeels ook inhoudelijke vrijheid waarborgt de autonomie van de gemeente. Dit is lovenswaardig, maar maakt het moeilijk om op lokaal niveau de impact van een beleidsplan te evalueren en maakt de monitoring ervan op Vlaams niveau complex en in een aantal gevallen onmogelijk. Het verdient dan ook aanbeveling om in de volgende

beleidsplanningsperiode een evenwicht te vinden tussen het waarborgen van voldoende autonomie voor gemeenten enerzijds en eenvormigheid en eenduidigheid anderzijds.

2.3.2 Goed begonnen, maar opvolging is cruciaal

De resultaten van de analyse op de sportbeleidsplannen doet het beste vermoeden voor de promotie, stimulering en ondersteuning van sportbeoefening in de komende jaren. Hoewel misschien niet ieder beleidsplan even duidelijk en/of concreet is en niet iedere gemeente er even goed in geslaagd is om een budgettering op te stellen voor de diverse doelstellingen heeft het nieuwe decreet op het lokale Sport voor Allen-beleid er alleszins voor gezorgd dat heel wat gemeenten over een werkinstrument beschikken dat hen kan ondersteunen in de komende beleidsperiode. Een goede opvolging zal in de toekomst evenwel noodzakelijk zijn om er op toe te zien dat de vooropgestelde doelstellingen daadwerkelijk gerealiseerd worden. De (nabije) toekomst zal moeten uitwijzen in welke mate de vooropgestelde begrotingscijfers al dan niet realistisch blijken te zijn.

BIBLIOGRAFISCHE REFERENTIELIJST

- Anciaux B. (2008). *Beleidsbrief sport. Beleidsrealisaties 2002-2008 & beleidsprioriteiten 2009*. Brussel: Vlaamse Regering.
- Bloso (2008). *Overzicht ingediende sportbeleidsplannen 2008-2013 en vragen om uitstel (stand april 2008)*. Aflaadbaar document: http://www.bloso.be/public/Docs/SVABeleid_overzicht_SBP.pdf
- De Knop, P., Redig, G., Scheerder, J. & Wittock, H. (2006). Het nieuwe decreet op het lokale sportbeleid. In: P. De Knop, J. Scheerder & H. Ponnet (Eds.). *Sportbeleid in Vlaanderen. Trends, visies, cases en cijfers* (Volume 1). (pp. 201-202). Brussel: Publicatiefonds Vlaamse Trainersschool.
- Dexia (2007). *Sociaaleconomische typologie van de gemeenten*. Aflaadbaar document: <http://www.dexia.be/nl/Professional/PublicFinance/oursector/publications/specialstudy/>
- Késenne, S., Vanreusel B. & Van Langendonck N. (2007). *Publieke geldstromen voor de sport in Vlaanderen*. Brussel: Steunpunt Sport, Beweging en Gezondheid.
- Nassen, D. (2008). *Het sportbeleidsplan. Zoals gepland? Een eerste analyse van vorm en inhoud van de gemeentelijke sportbeleidsplannen* (Paper voorgesteld op het ISB-congres 2008 'Privatisering en verzelfstandiging in de lokale sportsector', Lommel, 19-20 maart 2008).
- Paquay, P. (2007). Overzicht van de belangrijkste wetgevende initiatieven in de sport in Vlaanderen op het vlak van de subsidiëring. In: P. De Knop, J. Scheerder & H. Ponnet (Eds.). *Sportbeleid in Vlaanderen. Trends, visies, cases en cijfers* (Volume 1). (pp. 95-114). Brussel: Publicatiefonds Vlaamse Trainersschool.
- Scheerder, J. (2004). *Spelen op het middenveld. Vrijtijdssport als ontspanning, ontplooiing en ontmoeting* (Cultuursociologische Essays 4). Tielt: Lannoo.
- Scheerder, J. (2007). Naar een tweede loopsportgolf in Vlaanderen? Van atleten naar joggers en runners. *Vlaams Tijdschrift voor Sportbeheer* 200: 25-28.
- Scheerder, J. e.a. (2009). Ontwikkeling van het loopsportaanbod in Vlaanderen. In: J. Scheerder & F. Boen (Eds.). *Vlaanderen loopt! Onderzoek naar de ontwikkeling, omvang en segmentatie van de Vlaamse loopsportmarkt*. (in voorbereiding).
- Scheerder, J., De Knop, P., Vanreusel, B. & De Bosscher, V. (2006). Sportbeleid in Vlaanderen. Een sociaal-historisch overzicht. In: P. De Knop, J. Scheerder & H. Ponnet (Eds.). *Sportbeleid in Vlaanderen. Trends, visies, cases en cijfers* (Volume 1). (pp. 25-37). Brussel: Publicatiefonds Vlaamse Trainersschool.
- Scheerder, J. & Vanreusel, B. (2009). Over gulzige instituties en lichte gemeenschappen. Het Vlaams Sport voor Allen-beleid in een stroomversnelling. (pp. 30-53). In: H. Wittock & T. Van Steendam (Eds.). *Sport verruimd. 5 jaar Vlaams sportbeleid (2004-2009)*. Kessel-Lo: Van der Poorten.

Theeboom, M., Dekens, F., Dom, E. & Vertonghen, J. (2007). *Handboek sportbeleidsplanning*. Brussel: Politeia.

Vlaamse overheid (1976). *Decreet van 7 december 1976 betreffende de toekenning van weddetoelagen voor sportfunctionarissen belast met animatie en die werkzaam zijn in erkende gemeentelijke sportcentra die de sport en de sportieve vrijetijdsbesteding in de Nederlandse gemeenschap bevorderen*. Belgisch Staatsblad, publicatiedatum 1 april 1977.

Vlaamse overheid (1995). *Decreet van 5 april 1995 houdende de erkenning en subsidiëring van de gemeentelijke sportdiensten, de provinciale sportdiensten en de sportdienst van de Vlaamse Gemeenschapscommissie*. Belgisch Staatsblad, publicatiedatum 20 september 1995.

Vlaamse overheid (2007). *Decreet van 9 maart 2007 houdende de subsidiëring van gemeente- en provinciebesturen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor het voeren van een Sport voor Allen-beleid*. Belgisch Staatsblad, publicatiedatum 4 mei 2007.

Vos, S. & Scheerder, J. (2009). *'t Stad sport. Onderzoek naar de sportdeelname en sportbehoeften in de stad Antwerpen* (Beleid & Management in Sport 2). Leuven: KULeuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement

BIJLAGE 1 – SOCIO-ECONOMISCH PROFIEL VAN DE GEMEENTEN

Tabel B.1 *Indeling van gemeenten op basis van hun socio-economisch profiel - Dexia-indeling (Dexia, 2007)*

Gemeentetype	Gemeenteprofiel	Provincie	Gemeente
Woongemeenten	Agglomeratiegemeenten met tertiaire activiteit	Antwerpen	Aartselaar Borsbeek Edegem Kontich Mortsel Schoten Wijnegem Wommelgem
		Vlaams-Brabant	Asse Beersel Dilbeek Drogenbos Grimbergen Machelen Steenokkerzeel Ternat Zaventem
	Residentiële randgemeenten met hoge inkomens	Antwerpen	Brasschaat Hove Kapellen Schildes Stabroek
		Oost-Vlaanderen	De Pinte Sint-Niklaas
		Vlaams-Brabant	Hoeilaart Kraainem Linkebeek Overijse Sint-Genesius-Rode Tervuren Wemmel Wezembeek-Oppem
	Woongemeenten in de stadsrand	Antwerpen	Bonheiden Lint Vosselaar Zoersel
		Oost-Vlaanderen	Melle Merelbeke Nazareth Sint-Lievens-Houtem
		Vlaams-Brabant	Bertem Bierbeek Boutersem Haacht Herent

Vervolg Tabel B.1

Gemeentetype	Gemeenteprofiel	Provincie	Gemeente
Woongemeenten	Woongemeenten in de stadsrand	Vlaams-Brabant	Holsbeek Huldenberg Kampenhout Keerbergen Kortenberg Lennik Lubbeek Meise Merchtem Opwijk Oud-Heverlee Rotselaar Tremelo Zemst
	Woongemeenten in landelijke zones	Antwerpen	Boechout Kalmthout Nijlen Oud-Turnhout Putte Ranst Zandhoven
Oost-Vlaanderen		Buggenhout Destelbergen Erpe-Mere Gavere Lovendegem Nevele Oosterzele Waasmunster Zingem	
Vlaams-Brabant		Affligem Begijnendijk Boortmeerbeek Kapelle-op-den-Bos Londerzeel Roosdaal Jabbeke Spiere-Helkijn	
Landelijke gemeenten	Erg landelijke gemeenten met sterke vergrijzing	Oost-Vlaanderen	Assenede Kaprijke Knesselare Laarne Maldegem Moerbeke-Waas Zomergem
		West-Vlaanderen	Alveringem Ardoois Beernem Damme Deerlijk Heuvelland Houthulst Ichtegem Ingelmunster Koekelare

Vervolg Tabel B.1

Gemeentetype	Gemeenteprofiel	Provincie	Gemeente
Landelijke gemeenten	Erg landelijke gemeenten met sterke vergrijzing	West-Vlaanderen	Kortemark Langemark-Poelkapelle Ledegem Lendeledede Lichtervelde Lo-Reninge Mesen Meulebeke Moorslede Oudenburg Pittem Ruisselede Staden Vleteren Zonnebeke
	Kleine agrarische gemeenten	Limburg	Borgloon Gingelom Heers Herstappe Nieuwerkerken Riemst Sint-Truiden Voeren
Oost-Vlaanderen		Horebeke Lierde Maarkedal Wortegem-Petegem Zwalm	
Landelijke gemeenten plattelandsgemeenten met sterke demografische groei		Vlaams-Brabant	Bekkevoort Bever Galmaarden Geetbets Glabbeek Gooik Herne Hoegaarden Kortenaken Linter Pepingen Tielt-Winge Zoutleeuw
		West-Vlaanderen	Zuienkerke
		Antwerpen	Arendonk Baarle-Hertog Balen Brecht Essen Herenthout Herselt Hulshout Kasterlee Lille Merksplas

Vervolg Tabel B.1

Gemeentetype	Gemeenteprofiel	Provincie	Gemeente
Landelijke gemeenten	Landelijke gemeenten of verstedelijkte plattelandsgemeenten met sterke demografische groei	Antwerpen	Ravels Retie Vorselaar Wuustwezel
		Limburg	As Bilzen Bocholt Diepenbeek Dilsen-Stokkem Ham Hechtel-Eksel Herk-de-Stad Hoeselt Kinrooi Kortesseem Lanaken Lommel Maaseik Meeuwen-Gruitrode Neerpelt Peer Wellen Zonhoven Zutendaal
		Oost-Vlaanderen	Lochristi Sint-Martens-Latem
Gemeenten met een concentratie aan economische activiteit	Landelijke en agrarische gemeenten met industriële activiteit	Antwerpen	Dessel Laakdal Meerhout Rijkevorsel
		Limburg	Alken Bree Halen Hamont-Achel Lummen
		Oost-Vlaanderen	Kluisbergen Kruishoutem Zulte
		West-Vlaanderen	Anzegem Dentergem Hooglede Oostkamp Oostrozebeke Wingene Zedelgem Zwevegem
	Steden en agglomeratie-gemeenten met industrieel karakter	Antwerpen	Bornem Duffel Puurs Zwijndrecht
		Oost-Vlaanderen	Beveren

Vervolg Tabel B.1

Gemeentetype	Gemeenteprofiel	Provincie	Gemeente
Gemeenten met een concentratie aan economische activiteit	Steden en agglomeratiegemeenten met industrieel karakter	West-Vlaanderen	Izegem Kuurne Waregem
		Antwerpen	Beerse Grobbendonk Hoogstraten Malle Olen Westerlo
	Verstedelijkte plattelandsgemeenten met industriële activiteit en demografische groei	Limburg	Opglabbeek Overpelt Tessenderlo
		Oost-Vlaanderen	Aalter Deinze Wielsbeke
Semistedelijke gemeenten of agglomeratiegemeenten	Sterk verstedelijkte gemeenten met lage inkomens	Antwerpen	Boom Heist-op-den-Berg Hemiksem Niel Schelle Willebroek
		Limburg	Beringen Heusden-Zolder Houthalen-Helchteren Maasmechelen
		Oost-Vlaanderen	Evergem Hamme Lokeren Ronse Temse Zeel Zelzate
	Weinig verstedelijkte gemeenten met demografische achteruitgang	West-Vlaanderen	Harelbeke Menen Wervik Wevelgem
		Antwerpen	Berlaar Rumst Sint-Amands Sint-Katelijne-Waver
		Oost-Vlaanderen	Berlare Brakel Denderleeuw Haaltert Herzele Kruibeke Lebbeke Lede

Vervolg Tabel B.1

Gemeentetype	Gemeenteprofiel	Provincie	Gemeente
Semistedelijke gemeenten of agglomeratiegemeenten	Weinig verstedelijkte gemeenten met demografische achteruitgang	Oost-Vlaanderen	Sint-Gillis-Waas Sint-Laureins Waarschoot Wachtebeke Wichelen
		Vlaams-Brabant	Landen Liedekerke Scherpenheuvel- Zichem Sint-Pieters-Leeuw
Centrumgemeenten	Middelgrote steden	West-Vlaanderen	Avelgem Gistel
		Antwerpen	Geel Herentals Lier Mol
		Limburg	Leopoldsburg Tongeren
		Oost-Vlaanderen	Dendermonde Eeklo Geraardsbergen Ninove Oudenaarde Stekene Wetteren Zottegem
		Vlaams-Brabant	Aarschot Diest Halle Tienen
		West-Vlaanderen	Diksmuide Ieper Poperinge Tielt Torhout Veurne
		Antwerpen	Antwerpen
		Limburg	Hasselt
		Oost-Vlaanderen	Gent
		Vlaams-Brabant	Leuven
Centrumgemeenten	Grote steden en regionale steden	West-Vlaanderen	Brugge Oostende
		Antwerpen	Mechelen Turnhout
		Limburg	Genk
		Oost-Vlaanderen	Aalst
		Vlaams-Brabant	Vilvoorde
		West-Vlaanderen	Kortrijk Roeselare
Toeristische gemeenten	Kustgemeenten	West-Vlaanderen	Blankenberge Bredene De Haan De Panne Knokke-Heist Koksijde Middelkerke Nieuwpoort

OVER DE AUTEURS

Jeroen Scheerder studeerde lichamelijke opvoeding, marketing en sociale en culturele antropologie. Hij is docent sportbeleid en sportmanagement aan de Faculteit Bewegings- & Revalidatiewetenschappen van de K.U.Leuven en was van 2005 tot 2007 gastprofessor sportsociologie aan de Faculteit Politieke & Sociale Wetenschappen van de Universiteit Gent. Hij doceert overheidsbeleid en organisatie van de sport, sportmanagement en management van sportaccommodaties en sportevenementen. Hij is gastdocent in het internationaal programma *Sport in the EU and its member states* aan de Universiteit van Jyväskylä (Finland) en in de opleiding *Expert Class in Professioneel Sportmanagement* van de Academie voor Sportbeleid & Management en de Vrije Universiteit Brussel. In zijn onderzoek focust hij op beleidsaspecten met betrekking tot sport en fysieke activiteit enerzijds en op sportconsumptie en sportparticipatie vanuit een socio-economisch perspectief anderzijds. Hij publiceerde onder andere in de *International Review for the Sociology of Sport*, de *European Journal of Sport & Society*, de *European Physical Education Review*, de *European Sport Management Quarterly* en *Sport, Education & Society*. Hij is auteur van *Tofsport in Vlaanderen* (F&G Partners, 2007), *Spelen op het middenveld* (Lannoo, 2004) en *30 jaar breedtesport in Vlaanderen* (PVLO, 2002), en is (co-)editor van *Wedijver in een internationale arena: Sport, bestuur en macht* (Academia Press, 2009), *Europa in beweging: Sport vanuit Europees perspectief* (Academia Press, 2007 en 2009), *Vlaanderen loopt!* (Academia Press, 2009), *Sportbeleid in Vlaanderen* (BLOSO/VTS, 2006) en *Sportsociologie: Het spel en de spelers* (Elsevier, 2002 en 2006). Daarnaast voerde hij studies uit in opdracht van het Agentschap BLOSO, het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd & Volwassenen, de Europese Commissie, de Koning Boudewijnstichting, de stad Antwerpen, de Studiedienst van de Vlaamse Regering, Tofsport Vlaanderen, het Vlaams Instituut voor Sportbeheer & Recreatiebeleid (ISB) en een aantal Vlaamse sportfederaties. Hij is een van de promotoren van het wetenschappelijk steunpunt Cultuur, Jeugd & Sport dat beleidsrelevant onderzoek verricht met de steun van de Vlaamse overheid.

Steven Vos is sociaal psycholoog van opleiding en begon zijn loopbaan aan het Hoger Instituut voor de Arbeid (K.U.Leuven). Als senior onderzoeker deed hij voornamelijk onderzoek naar de impact en de effectiviteit van beleidsmaatregelen ter bevordering van de integratie van kansengroepen op de arbeidsmarkt. Nadien was hij gedurende drie jaar als onderzoekscoördinator bij Toegankelijkheidsbureau vzw en Enter, het Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid, verantwoordelijke voor het opzetten, uitwerken en opvolgen van beleidsgerichte projecten met betrekking tot de toegankelijkheid van de dagdagelijkse leefomgeving. Daarnaast had hij een actieve rol in diverse Europese projecten en netwerken (One-Stop-Shop for Accessible Tourism in Europe, European Network for Accessible Tourism, DFA@eInclusion, EIDD Design for All Europe, ...). Sedert 2008 is hij als doctoraatsbursaal verbonden aan de Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement van het Departement Humane Kinesiologie (K.U.Leuven). Binnen het Steunpunt Cultuur, Jeugd & Sport werkt hij, met steun van de Vlaamse overheid, aan een doctoraatsproject over het samenspel tussen overheid, markt en middenveld in het Vlaamse breedtesportlandschap, de economische betekenis hiervan en de relatie met sportconsumptie en sportparticipatie.

Kim Pluym is in 2009 afgestudeerd als master in de lichamelijke opvoeding en bewegingswetenschappen, optie sportmanagement (K.U.Leuven). In het kader van haar masterproef werkte zij een onderzoek uit naar de gemeentelijke sportbeleidsplanning. Ze stond mee in voor de verzameling van het basismateriaal voor voorliggend onderzoeksrapport.

